

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimt.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, Ope-
pelik Nachf., Anton Oppel.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
banii pentru o publicare. Pu-
blicar mai dese după tarifar
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă II).

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țintu și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Tergul Inului Nr. 50. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dmsul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 banii. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 61. — Anul LXVI.

Brașov, Duminecă 16 (29) Martie

1903.

„Voința țării“.

„...Etă că în țără fierbe. Aici în capitala ei se ved și de și minuna-tele manifestări ale voinței naționale, cum nu s'a mai văd până acuma. Nu majoritatea dietei representă acum voința, dispozițiunea, pornirea și patima țării, ci mulțimea poporului, care cu credință tare peregrină înaintea dietei, unde cere, unde pretinde validitatea drepturilor națiunei și apărarea intereselor ei...“

Așa scrie foia de frunte a partidei kosuthiste, „Egyetértés“, vorbind despre starea de față a lucrurilor.

Ne sunt cunoscute manifestările „voinței țării“, despre care vorbesce foia maghiară kosuthistă.

Scim, că dilnic sosesc în Budapesta deputații din orașele și ținuturile maghiare, că aceste se duc înaintea clădirei dietei și cer să li-se dea intrare, ca să-și arate nemulțumirile lor și să-și asternă cererile și pretensiunile. Și președintele camerei ungare, contele Apponyi, le dă intrare, le primesc și le ține câte o vorbire spre a le liniști și a le da speranță, că cei aleși ca „representanți ai poporului“, — cari după dusa lui „Egyetértés“ adă nu mai reprezintă voința țării (dăr când au reprezentat-o?) — veghiază asupra drepturilor și intereselor „națiunei“ și nu vor lăsa să sufere scădere.

Cunoscem și drepturile pe cari vor să le valideze cei ce bat cu jalbele în proțap drumurile la Pesta și cer intrare și ascultare în dieta țării. Alaltă-eră a sosit acolo o deputație monstră dela Toth și atâta au vociferat înaintea dietei, până ce au fost lăsați să între în clădire peste cincă sute de purtători ai „voinței țării“, cărora Apponyi li-a vorbit despre dreptul de petițiune la corónă și la parlament, și le-a spus, că poporul face bine decă se folosesce de acest drept. Ore tot de pă-

rerea acesta a fost Apponyi și când nu s'a tratat de conaționalii ai săi?

Destul că ne este cunoscută „voința națiunei“, căreia iau dat espresione și demonstrații de stradă din Budapesta, atunci, când s'au încăierat cu poliția d-lui Szell, vrând să arate că acum și „patimele“ națiunei nu le mai reprezintă partidul guvernului, care face majoritatea în cameră, cu șeful său Szell, ci colectivitatea națională kosuthistă, ce se adună pe stradele capitalei și înaintea parlamentului.

„Voința, dispoziția, pornirea și patima țării“ ce se manifestă din partea „mulțimei poporului“, are, precum ne este cunoscut, ținta de a alunga limba germană din acea parte a armatei comune, ce se recrutază din Ungaria, și a crea astfel din ea o armată națională maghiară.

Cum se se pôtă implini acesta dorință a poporului suveran kosuthist, nu o pôte spune nimeni și opozițiunea, care a pus la cale toate protestele și demonstrațiunile, nu scie ea însăși ce se mai începă, căci se 'nglódă tot mai mult într'o încăpăținare, din care nu pôte eși tea-fără nici ea, nici țera, fiind-că ceea-ce pretinde „voința națiunei“ purtată de masele de popor ce peregrină la Pesta, este simplamente, pentru acum și încă pentru multă vreme, nerealisabil. A se desbina în două armata comună este în împrejurările grele internaționale de adă cu neputință. Acesta s'ar puté întempla numai încetând monarchia noastră de a figura ca mare putere între celelalte.

Ce vor dăr Kosuthiștii și aliații lor? Să li-se facă concesiuni? Ceea-ce le-au pus în vedere ministru-președinte și ministrul de honved, că adecă se vor face ore-cari modificări în emblemele de pe stégurile armatei, nu se va întempla așa de curând, și nu e nici sigur decă se va întempla. Concesiunea ca să fie strămutați oficerii din țără la regimen-

tele din Ungaria s'a implinit într'o cât va și așa se va face și în viitor.

Ce vréu dăr cei din estrema stângă cu obstructiunea și cu demonstrațiunile lor?

Szell le-a spus-o verde, că cu toate strigătele lor nu-l vor mișca din loc, că el va aștepta liniștit și cu sânge rece până ce le va trece furia. Și decă vor merge prea departe și vor sili guvernul a lua măsuri în afară de lege, antiparlamentare, și acesta o va face.

In cestiunea apărării unității armatei, Szell și guvernul său pôte fi sigur de sprijinul și încrederea Majorității Sale. Incă odată dăr ce vor kosuthiștii?

Ei se plâng de slăbiciunea guvernului. Insé adevărul este, că cele ce se petrec adă în Budapesta dovedesc tot-odată și slăbiciunea ocăr-muirii și aceea a „țerei“ demonstrante.

Revista politică.

Săptămâna acesta a fost foarte agitată în Budapesta. Demonstrațiunile sângerose despre cari am spus la revista numărului trecut de Duminecă că s'au petrecut pe stradele „capitalei și residenței“ ungare, au dat kosuthiștilor material bogat pentru a face gălăgie nespus de mare în dieta și în gazetele lor. De Sâmbătă începând în trei patru ședințe ale dietei nu s'a vorbit decăt despre „acte barbare“ săvirșite de polițiști contra „generoșei“ tinerimi universitare maghiare și contra cetățenilor înflăcărati pentru idealul Maghiarilor. Și fiind-că tărăboiul de Vinerea trecută se făcuse tocmai din incidentul aniversării morții lui Kosuth, adoratorii acestuia au pus cestiunea pe tărémul, că guvernul și organele polițienesci au voit să sargume în tinerime și în cetățeni cultul față de acest „idol al națiunei“. Atacuri violente și necrutătoare au fost îndreptate — cu gura — con-

tra poliției, pe care iroii din stânga și stânga extremă au numit-o „barbară“, „vandală“, „ucigașă“ și tot ce pôte fi mai rău. Ministrului-președinte Szell i-s'a cerut, să alunge din post pe șeful poliției, la ordinele căruia polițiștii au dat năvală asupra voincoșilor demonstrații, a făcut us de sabie, și a imblătit în dreapta și în stânga pe ori-cine i-a stat în cale. Ministrul a răspuns, că n'are săia nici o măsură până când cercetarea ce s'a deschis nu va fi încheiată și că nu va suferi ca dieta să devină un convent în care minoritatea să terorizeze după plac majoritatea. Răspunsul acesta i-a îndărgit și mai mult pe kosuthiști.

Sgomotul ce-l fac în dieta kosuthiștii, este sprijinit prin gălăgia ce-o fac pe strade universitarii unguri. Aprópe de o săptămână „capitala și residența“ este teatru de demonstrațiuni neinterupte. Ocașuni li-se ofer destule și le caută înadins. Tinerii nu mai frecventază cursurile la universitate, ér senatul universitar, ca să se evite scandalurile în chiar edificiul universității, a suspendat cursurile. Tinerii, în urma acesta, s'au mai potolit și au decis să nu turbure mersul prelegerilor, insé în fie-care s'ară să se adune și să continue mișcarea.

Intr'aceea lupta contra proiectelor militare se urmază c'un zel vrednic de-o causă mai bună. Partidul kosuthist așa se pare că și-a pus de gând să întrebuinteze toate armele pentru a răsturna proiectele, respective a face pe guvern să le retragă. Furia cu care atacă aceste proiecte séménă a duh de resmiriță. În fața acestei mișcări cu anume tendință de a stórce de la locurile mai înalte concesiuni naționale maghiare în armata comună, guvernul stă cu mâ-nile legate, nu pôte face nimic, nu cutéză a întreprinde nimic pentru a sdrobi rezistența erbicóșă kosuthistă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

De-ale bētrânilor.

Snóvă de: Koevari.

Ded. lui G. Trifu.

Era pe dunga morții bētrânul. Muria și nu muria. Némurire de jur împrejur pe lângă el așteptând, nu că dór n'a muri, ci că ce le-a lăsa înainte de ce se móră. Bētrânul horăia din greu, ca cel în agonie. Mai închidea ochii, mai îi deschidea mar și holbați, ca cel-ce caută pe cineva. De odată dă cu ochii de fiul său și-i făcú semn să vie mai aprópe. Fane l'a înțeles și s'a plecat spre pat, căci bētrânului i-se inpaingineau ochii și nu vedea numai cu orile. Bētrânul s'a mai opintit odată și dișe tremurând:

„Făniuca meu, dragul tatii, mult bine ț-am agonisit cu veci pomenita maica ta și multă bucurie am avut în tine și nepoței miei. Am vădú, că ești un băiat prea înțelept și bun și asta a fost bucuria noastră. Dără scii, că cărările lumii sunt multe, unele drepte, altele strâmbe, omul

neumblat iute le pierde și se rētăcesce. Gândit'am dără, că înainte de ce să-mi închidăști doi ochi pe vecie, să-ți deschid ție cartea înțelepciunei și să-ți las pe lângă cele trecătoare, comóră care nu te înșelă în veci și care plătesce pe sute de ori averile ce moștenesci“.

Aici bētrânul a resuffat una din toate plămânile pe cât îl slujiau; Fane asculta cu amēndouē urechile, éră bētrânul a urmat:

„Las ție comorile neprețuite ale cuminții și ale căutării înainte: trei sfaturii din bētrâni, și se nu le nesocotesci.“

Fane asculta cu încordare, éră bētrânul după-ce îl mai răbdă tusa, începú:

„Aste-s sfaturile mele fētul meu: Cu domni nici când să nu te imprumuți, — ai înțeles! Sfatul tēu muerii să nu ți-l dai. Sērăcoiū la casa ta să nu găzduiesci.“

Cu aceste bētrânul închise ochii luând calea vecinicii, éră Fane sta sdrobot lângă trupul fără suflare, gândind în sine, ce o să însemneze acestea.

A trecut. L'au înmormēntat pe bētrânul cu cinstea cuvenită, cu stâlpi, cu ducerea în biserică, cu două-spre-dece stări,

cu comendare mare, și celelalte. Ba i-au făcut și comēndarea de a treia zi, care a ținut până bună-altă diminetă.

Dăr vremea nu ascultă de noi. Trec zile, trec săptămâni și luni și Fani nu i-se zărea, ce va să dică vorbele tātăne-său. De unde? Treburile îi mergeau strună; el sănētos și voinic; dela o vreme mai că își uitase de ele. Las' că l'o învēta viața.

In vecini stăpânea un boier. Avut ore-când, ér acum scăpătat — móră părăsită. Când era oțēt, nu erau bóbe, când erau d'ale — nu fiind de celelalte. Și o ducea așa „boeresce“, că scii d-vóstré: la boierii nu se șede a clăti cevași. Și acesta nu ar fi chiar pe atât de rău, dăr... pântecel... bată-l să-l bată, și apoi mațul?... Ci-că de-aste nici boierii nu-s mântuiți și boierul nostru de dăra*) lor ajunse chiar în cornul caprii.

Acum fuge la vecinul, la Făniuca și cu rugămintă, mai cu minciuni își scóte de la el două sute de băncute. Le-a întórce domnia-sa la tērgul bróscelor.

Faniuca, — se nu mai ispitesci un-

Dără = lipsă, neajuns.

de-i bate mintea și gândul — îi dădú drag-draguț, dicēndu-și în sine: „de nu-mi vin banii, i întabulez pe curtea boierului, și apoi: Ce cinste mō! — Boier și prost la un adăpost!“

Tērg bun și noroc. Boierul și-a mai cārpit sērăcia, Făniuca și-a mai ușurat buzunarul. Trébă să fie. Tērgul bróscelor nu-i departe. Adecă... dicē „tērgul bróscelor“, dăr care? Asta nu o sciu nici eu, nu o scia nici Făniuca și tot așa, ba dóră chiar mai puțin o scia însuși boierul. Căci da, socotesc eu; boierul nu ținea la cālindarul cel cu potcóve — tata tuturor cālindarelor, și-apoi nu tot șolomonaru-i șolomonar, precum că nici pupăza nu-i paserea raiului.

Tērgul bróștelor a trecut, trecut'a și al nucilor, ba s'a dus și a lui Săn-Medru și érăși a sosit al bróscelor — de două, de trei, chiar și de patru ori, numai sutele Făniucăi nu mai sosiau, de-ți venea să dicē: „au luat calea nebunului, să nu se mai întórcă“.

Făniuca se puse pe gânduri, și — apoi decă Făniuca se puse pe gânduri — putea să nu se pună pe gânduri și Fironda,

Dinpotrivă, guvernul s'a pus pe punctul de vedere al răbdării și așteptării. Insuși ministru-president Coloman Szell a declarat unui ziarist, care s'a dus la el să-i afle părerea, că guvernul va aștepta cu sânge rece și liniștit, decât va trebui chiar și până la ziua Sf. Stefan (20 August). Din declarația aceasta se pare, că Szell și cu colegii săi din cabinet, neavând încotro, lasă pe kossuthiști să-și facă mendrele, vră să-i obosescă cu așteptarea, să se îneca așa dicând în seul lor propriu. Cumcă tactica aceasta va avea sau nu vre-un rezultat, viitorul are să o dovedească.

*

Atât în parlamentul din Berlin, cât și în cel din Viena, s'au făcut interpelațiuni în cestiunea *Evreilor din România*. Guvernele respective au trecut cu tăcere peste aceste interpelațiuni. Au dat însă asigurări reprezentanților României, că nici Germania, nici Austro-Ungaria nu se va amesteca în afacerile interne ale statului român. Atitudinea aceasta ar pute să servescă de învățătură acelor filosemiți neastimperați, cari își ridică vocea neîndreptățită în apărarea ovreismului, care chiar în România nu numai că nu e prigonit, ci îi merge mult mai bine, decât naționalităților asuprite din alte state.

*

În „Reichsrath“ul din Viena se lucrează pe capete pentru rezolvirea cestiunii *pacului vamal austro-ungar*. Alaltă-eri s'a ales comisiunea pentru pact, care adă își va încheia lucrările. Atitudinea Cehilor este deocamdată pasivă; ei de altfel au declarat, că nu vor zădărnici prin obstrucțiune desbaterea și votarea proiectelor pactului.

*

Scirile ce sosesc din *Macedonia* nu sunt de loc liniștitoare pentru diplomații, cari și-au pus în gând să împăciuască spiritele agitate prin propaganda revoluționară ce o fac Bulgarii macedoneni. Dinic sosesc vestii despre ciocniri sângeroase între bandele bulgare și trupele turcesci, despre omoruri ce se comit de agenții plătiți ai comitetului macedonean, adă asupra unuia, mâne asupra altuia din notabili, cari nu vrău să dea bani și arme pentru cauza bulgărească.

Guvernul turcesc mereu asigură puterile, că din parte-i face tot ce-i stă în putință pentru a introduce reformele, însă nu-l lasă în pace rezervărilor bulgari de-oparte, ér de altă parte Albanesii mohamedani,

cari s'au resculat formal contra reformelor, în aplicarea cărora ei vënd sfârșitul egemoniei musulmane.

Mișcarea Bulgarilor macedoneni, nu începe indoială, e susținută și hrănită din Bulgaria. În rândurile armatei bulgare a intrat frigurile mișcării revoluționare, ér șefii ei privesc gales spre Macedonia, unde gândesc să realizeze cu forța armelor idealul bulgar. Se dice, că însuși principele Ferdinand se lasă ademenit de acest curent. Acesta s'a vëndut cu ocazia crizei de cabinet bulgar, căci a refuzat cu încăpăținare să însărcineze pe ministrul president Daneff, omul păcii, cu luarea portofoliului războiului, după demisiunea ministrului Paprikoff. Ferdinand e pe partea partidului militarist, el încă ar vră războiul, se ține însă rezervat, căci nu vră să piardă nici simpatia omenilor săi, nici pe acele ale Rusiei.

După cea mai nouă scire sosită din Sofia, întreg guvernul și-a dat demisiunea. Acestă criză este urmarea firăscă a conflictului dintre cele două politice: politica cabinetului Daneff, salutară Bulgariei, și politica svăpăiată și plină de primejdii, a partidului războiului. Când va triumfa partidul din urmă, războiul nu va întârzi.

De aici se esplică și scirea, că marile puteri urmăresc cu vie atențiune atitudinea principelui Ferdinand, pe care-l fac responsabil de mișcarea revoluționară bulgară.

SCIRILE DILEI.

— 15 Martie v.

Ordin secret militar. Un ziar socialdemocrat din Viena publică un ordin secret dat de către ministrul de război către toți comandantii corpurilor de armată. Ordinul spune, că ministrului de război i-a venit la cunoștință, că propaganda socialistă și radicală-naționalistă nisuesce a pătrunde și în armată cu scop de-a introduce mișcarea contra armatei în rândurile rezerviștilor. Tendința aceasta disolvantă, dice ordinul, va începe a lucra în scurt timp în mod sistematic. Ordinul pretinde de la comandantii de corpuri și peste tot de la autoritățile militare, să urmărescă cu viuă atențiune lucrul acesta să însăprăscă regulamentele pentru a scuti armata de pericolul acesta și a raporta ministerului despre ori-ce experiență în direcția această.

Noua convenție postală austro-română. România și Austro-Ungaria au semnat în ziua de 15 Februarie trecut, o nouă

convenție postală. Etă, în părțile lui interesante, noul angajament: 1) De la 1 Aprilie — data intrării în vigore a noiei convențiunii — taxa redusă de 15 bani pentru scrisorile de 15 grame nu mai e menținută decât pentru Bucovina. Pentru totă Ungaria taxa va fi 25 bani pentru o scrisore de 15 grame; 50 bani pentru scrisorile nefrancate. 2) Taxa cărtei postale e de 10 bani pentru Austria (inclusiv Bucovina) și Ungaria. 3) Obiectele recomandate pot fi grevate de rambursuri până la 1000 lei numai pentru Austria; pentru Ungaria se menține maximumul de 500 lei, astădi în vigore. 4) Mandatele postale și telegrafice, pentru Austria și Ungaria sunt admise până la suma de 1000 lei. Dér, mandatele postale provenind din Austria și Ungaria nu vor pute fi achitate în România de cât în 16 localități și nu mai pentru sume cari n'ar trece de cinci sute lei. 5) Pentru coletele postale prezentate în România cu destinațiune în Austro-Ungaria, expeditorul pôte asuma plata taxelor vamale, astfel ca destinatorul să primescă pachetul liber de ori-ce sarcini.

Expoziția „societății Agrare“. Comitetul „Societății Agrare“ din Bucuresci s'a întrunit Sâmbătă și a ales diferitele comisii, în vederea expoziției, ce această societate va aranja-o la toamnă. Comisari speciali au fost aleși pentru: agricultură V. C. Munteanu, viticultură D. C. Roman silvicultură D. I. Zane, zootehnică A. Lăcusteanu, piscicultură Gr. Antipa, mine și cariere C. Alimănișteanu, mașine agricole I. C. Petrescu, industrii agricole B. G. Assan, țesături și vestminte d-na Maria Fălcoianu, horticultură Hasagianu, igienă Dr. V. Babeș, mișcarea științifică Dr. C. Istrati. Expoziția această va dura 2 luni, de la 1 Septembrie până la 1 Noembrie și va fi aranjată pe locul viran de lângă imprimăria statului și Cismegiu, în Bucuresci. Președintele societății agrare d-l St. Greceanu a fost primit Sâmbătă în audiență de M. S. Regele, căruia i-a prezentat regulamentul expoziției agricole. M. Sa a promis tot concursul pentru reușita deplină a expozițiunii. Administrațiunea domeniilor coronei va cheltui 25.000 lei pentru secțiunile sale. Instalarea expoziției, după cum se vorbește, va fi ceva magnific și național în același timp. Pavilioanele vor fi construite în stilul locuințelor țeranilor români de pretutindenă, adevă din Macedonia, Basarabia, Bucovina, Transilvania etc. Primăria orașului va servi lumina electrică la toate instalațiunile expoziției.

Maghiarizare prin școlă. Din *Bacăfalu* i-se serie „T. R.“: „Ministrul de culte și instrucțiune publică a dispus prin o ordinațiune din anul trecut, ca copiii și fetele de la școlă de repetițiune (de la 12—15 ani) să frecventeze școlă de economie a statului, acolo, unde comunele său confesiu-

nile n'au școlă lor proprie de economie. Așa s'a dispus și cu privire la comuna noastră, în ce privesce fetele, cari se află acasă, pe când copii, cum împlinesc anul 12 de etate și termină cursurile școlii elementare, se duc toți în România și nu pot fi trimiși la școlă de economie a statului. Fetelelor, cari frecventază această școlă li-se predă cetirea, limba maghiară, calculul, istoria și geografia, însă *tote în limba maghiară*, așa că ele nu pricep din aceea ce li-se propune de cât numai ce le esplică o fetiță, elevă și ea a școlii numite, care cunoșce atât limba maghiară, cât și cea română. În modul acesta ore ce spor pôte să dea școlă? Mai e de notat, că fetele române de la școlă această sunt în *continuu improscate din partea elevilor maghiari*, o împrejurare asupra căreia am cere să fie mai bine îndreptată atențiunea învățătorilor“. — Etă o nouă modalitate de maghiarizare!

Academia Română a ținut ieri, Vineri, la ora 1 p. m. ședință publică în localul său. S'au făcut următoarele comunicări: D-l At. Marienescu: despre Articol și declinațiune. D-l Dr. I. Felix: Igiena școlară, istoria ei, starea ei actuală. Partea II (Educația fetelor, exercițiul corporal, bôlele școlare.)

Bancă românească în Petroșeni. Aflăm cu plăcere, că inteligența română din Petroșeni și împrejurime în 12 Martie întrunindu-se la o consfătuire sub presiunea protopopului gr. cat. Stefan Radic, a luat hotărâre de a înființa un institut de credit și economii în Petroșeni și pentru facerea preparativelor necesare a ales o comisiune de 3 membri.

D-l Titu Maiorescu, și-a dat demisiunea din senatul Universitar. Ministerul a intervenit la Universitate pentru a se convoca Senatul și a se proceda la o nouă alegere.

Pentru biblioteca fraților emigrați în America au mai dăruit d-nul Nicolae Oancea jun. învățător în Brașov: 1) Acaftisul Maicei Domnului. 2) Cuvinte folositoare. 3) Carte de cetire de Z. Boiu. 4) Călătoria lui Stanley. 5) Caragiale: teatru vol. II. 6) Pomăritul de D. Comșa. 7) Istoria bisericii sf. Nicolae din Brașov. 8) Șese anuare ale gimnasiului și școlii comer. super. din Brașov. 9) Germania, de G. I. Muntean.

Dela părintele Moise *Brumboiș* preot gr. cat. în Tohanul vechiu: 1) A. D. Xenopol, Istoria Românilor (2 vol.) și 2) Ioan V. Rusu, Istoria Transilvaniei, cu inscripția: „*Prin istorie la iubirea de nēm*“.

Mulțamită publică. — Subscrisa direcțiune școlară își exprimă și pe calea această cele mai căldurose mulțamite institutului de credit și economii „*Albina*“

Fironda cea voinică, draga lui de muiere?! Acuma vedeau ei, ba vedeau prea bine, că cu „nu-i“ și „n'am“, nu o scoți de parte. Dér las', că or' scôte fiscaroșii, că dór' a lor pită e să încălcescă și să descălcescă.

Și se duse Faniuca la fiscaroș și a pus el să-i scotă pira, pe cel mai vestit fiscaroș între toți fiscaroșii aceluia oraș, și i spuse cu graiū apăsător, că „nu-l dore, de nu-i întrece nici un bănuț deochiat din banii împrumutați, numai să-i dovedească pe boierul, că nu-i cu cale să năpustescă: — *ia-te du-te* — agonisela lui.“

Se aprinse și se înfierbântase Faniuca. Dér fiscaroșul — (O! Dómne! că toți-s bunii!) a fost om cu mult mai creștin — și mai nu știu cum la noițele inimii, decât să lăcomescă la atăta ban, ci s'a mulțumit numai cu una sută, dér aceea Faniuca să i-o pună numai decât pe masă — bine svântată, bine numărată. Și Faniuca i-o puse, cum i-s'a cerut: bine svântată, bine numărată.

Și a început pira, pira mare, care să-l dovedească pe boierul, și Faniuca își

frecă îndestulit mâinile, că chiar el a pus la cale o trebă ca asta.

Nu era săptămână, să nu fi mers la oraș, să se mai adevărească de la fiscaroșul de cum și încât i stă cauza, și că nu cumva e împedecată unde-va.

Firesee, că mergând la oraș, nu putea merge ec' așa cu capul de-a mână, ci mergea cum se merge, mergea *de-acasă*, că dóră așa se merge pe la domni și mai ales pe la un fiscaroș ca al lui. Érá fișcaroșul scia să-i spună, pe de atâtea-oră, multe lucruri prea frumoșe și de el necunoscut: de cât și cum e lucru greu a te pune cu pira împotriva unui boier, căți bani arunci în vânt cu mituirea dirigătorilor, cari toți sunt saci spartși și flămânđi, căți merg pe timbre, pe scriitori și altele, și că decât n'ar căuta ce caută — adevă la el și omenia lui, pe care vrea să o arete înaintea lumii mai lămurită decât aurul lămurit — deșu încă în minuta aceea și-ar lua mâna de pe densus și i-ar înăpoia pira, din care nici așa nu are nici un folos — ba da, cheltueli și osteneță și umbletele cele multe, că veđi, la o păra ca asta se cere bani, bani mulți, bani nenumărați.

Și Faniuca mai și număra, mai și ba, dér de purtat purta cu bună sgruință banii la fiscaroș, că veđi la pira trebuie bani — bani mulți.

Boierul se uita liniștit, cum Faniuca bate câmpii și cum se istovesce să scotă suflet de la cel îngropat cu anii. Răspunsul boierului tot-deuna și în tot locul era unul și același: „nu pot, n'am“, „n'am, nu pot“. „Decă mai nărăvesci puțin, mai poți să tragi nițică nădejde, dér și atuncia nu mai „pôte“, că dóră o să-ți primesci barem o părțică din bani, decât însă te pripesci, nu ești la nimica. Tôte svêrcolirile îți sunt zadarnice, căci scii prea bine, că n'am nimica — nimica pe sub sôre, érá din fântâna, căreia i-a secat isvorul, înzadar trudesca să scoți apă. Necum apă prôspetă și de puteri învietore, dér nici noroiu.“

Faniuca își dicea, că boierul își face ris de el, când vorbește astfel, și nu era leneos a da nou îndemn și bani fiscaroșului, că acum chiar în ciuda boierului să scotă *cum pôte mai iute* pira la capăt. Și fiscaroșul a scos-o, dér ziua aceea pentru

Faniuca, mai amară a fost dóră, decât aceea în care îngropase pe iubii săi.

Banii lui cei împrumutați, nefiind de unde a-i scôte, rămase peritși pururea, érá pira pe lângă aceștia a mâncat alte sute, sute multe, că veđi, la pira trebuie bani, bani mulți.

Și acuma Faniuca din nou se puse pe gânduri și decât Faniuca se puse pe gânduri și Fironda, Fironda cea voinică, draga lui de muiere?!

Erau déră puși pe gânduri amândoi și gândurile lor umblau pe unde ei le purtau, dér Faniuca gândia și dicea în sine amărit și debălat: „Etă! am prins un cuvânt al tati: *cu domni nici când să nu te împrumuți*“. Dér ce vor să deică celelalte? de-mi ies la capăt și ele așa, atunci e bine destul de sêrăcuțul de mine!“

II.

Decă s'ar încumeta cutarele, să atingă măcar cu un cuvânt legănat frumșeța oră căsnicia Firondei a Faniucăi, oră să deă în vileag măcar o vorbă deochiată, că-i asta, că-i ceea, o dic pe barba lui Habacuc, că

din Sibiu, pentru ajutorul de 200 corone votat de adunarea generală pentru fondul școlărilor noștri bolnavi și pentru ajutorul de 400 cor. oferit de onorata direcțiune a „Albinei” din suma de dispoziție pentru scopuri de binefacere. Brașov, în 15/28 Martie 1903. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. române din Brașov.*

Fomete în Bihor. Din Oradea-mare se raportază diarelor, că în ținuturile Belului (Beél) satele române sunt în mare miserie. Omenii și-au gătat bucatele încă în érnă, ne mai având acum nici barem făină de mămăligă, ér pentru nutrirea vitelor și-au descoperit grajdurile și casele. Acum li-s'au gătat și paiele luate de pe coperișuri, ér vitele pier de fόμε. Copiii umblă goi golași și partea cea mai mare a locuitorilor e în pericol de a muri de fόμε. Causa principală a miseriei e, că de mai mulți ani deja fabrica de sticlării și-a sistat lucrările și astfel locuitorii din jur au pierdut puținutul câștig ce-l avéu de la fabrică, cum și faptul că pășunatele de pe dominiile episcopatului din Oradea mare fiind plantate cu pădure, ómenii nu au unde scóte vitele la pășune.

Dárnire. Evlaviosul credincios de aici Ioan Rotariu sen. cu soția sa Stana, pá-trunși de pietate și zel creștinesc au dárut pe séma S-tei noastre bisericii gr. or. române un clopot frumos în preț de 220 corone, prin ce de nou a dovedit interesul cel viu și iubirea cea curată către S-ta noastră biserică; drept ce și pe această cale le exprimăm mulțăminta noastră, rugând pe bunul Dumnezeu, ca fapta această a lor creștinescă să le fie spre liniștea și adevărata mângâiere sufletescă. — *Mehala*, 9 (22) Martie 1903. — În numele comunei bis. gr. or. române: *Ioan Plavoșin*, paroch, cond. ofic. parochial.

Pușcă nouă. Se telegraféză din Roma, că căpitanul de bersaglieri *Cei*, a inventat o pușcă foarte ușoră, care dá 20 de focuri pe secundă. În două minute, pușca această dá focuri echivalente cu focurile a 60 de piese de artilerie.

Indreptarea sortii cusătoreșelor. În Oradea-mare fetele, cari își câștigă pâinea cu cusutul, ținură mai deunăđi o adunare, în care sfátuindu-se despre sórtea lor, au stabilit câte-va puncte în cari cer reducerea órelor de lucru și urcarea plăților. După exemplul cusătoreșelor din Oradea, fetele din Brașov, dice „Br. L.”, au hotărít și ele convocarea unei adunări pe ziua de 5 Aprilie (Duminecă) la órele 10 a. m. în sala cea mică de la hotelul „Orient”. Scopul adunării: organizarea și consfátuirea asupra situației lor. La această adunare nu vor puté lua parte decât cusătoreșele, reprezentanții poliției și ai pressei.

Mórtea gróznică a unei familii. În comuna Berivoiú (comitatul Făgărașului)

s'a întéplat următórea catastrofă: Într'una din serile trecute pădurarul *Laufer* ședea cu nevasta și copiii la cină. De-asupra mesei era atérnată o lampă de un cârlig ce se afla în tavan. De-odată s'a rupt acătátórea și lampa a cădút pe masă, spárgându-se. Gazul (petroleul) s'a aprins și stropind pe d-na Laufer și pe cele trei fetițe au început să le ardă hainele. Pădurarul, a luat în brațe mai întâi pe copila cea mai mărișoră, în etate de 8 ani, vrénd s'o scape. Într'aceea nu băgă de sémă că și hainele lui prinseră foc. Repede rupse hainele de pe copilă și le aruncă în odaie. De acestea s'au aprins covórele și perdelele și s'a făcut un fum în casă, în cât pădurarul însuși a trebuit să ésa afară, ca să nu se nádușescă. Hainele lui ardeau atunci cu pară mare. Slugile au alergat după apă, pe când s'au întors însă tótă odaia era cuprinsă de flacări. Locuința pădurarului fiind departe de sat, n'a putut nimeni veni în ajutor. Slugile alergau în stânga în dreapta cu mințile pierdute. Pădurarul după-ce a éșit afară și-a rupt hainele de pe trup și apoi s'a repeđit éráși în odaie să-și scape nevasta și copiii. Slugile în cele din urmă au reușit a stinge focul, ér cele trei fetițe se făcuseră într'aceea scrum, ér pe părinți i-au scos plinți de arsuri și leșinați. Scirea despre această nenorocire s'a lăđit ca fulgerul și veniau ómenii să vadă cele întéplate. A venit și doctorul, care i-a deșteptat pe cei doi nenorociți din leșin, dér în zadar, căci femeia a murit până diminéța, ér bărbatul s'a mai chinuit până la amiađi, când și-a dat și el sufletul. Pe toți cinci i-au înmorméntat de-odată cu mare jelanie.

Nouă baie (mină) de cărbuni în comitatul Hunedórei. O societate de exploatare a ocupat un teren de 1800 jugere catastrale lângă Baia-de-Criș, pe marginea hotarului comunelor Tebea și Mesteacán. S'au făcut sondage (sfredelituri) în 3 locuri. În primul s'a dat peste un strat de 0.80—1.05 în al doilea de 1.00—1.80 în al treilea de 3.20—6.30 metri grosime. Cărbunii conțin 9—10% cenușe. Capitalul necesar exploatării e de 1½ milioane cor. pe care îl va da un consorțiu străin, înființându-se apoi o societate pe acții.

Evrei spre America. Diarele din Viena înregistreză trecerea p'acolo a două sute de Evrei din România, indreptându-se spre America. Erau în majoritate femei și copii. Funcționarii alianței israelite le-au procurat mijlóce pentru a-și continua călătoria.

O calfa de neguțator caută aplicare într'o prăvălie de ferărie, séu coloniale. Posedă perfect limbile română, maghiară și germană. Adresa: *Iuliu Botu* Bistrița (megyeház.)

Teatru german. Mâne Duminecă se va reprezenta operata „*Der schöne Rigo*” de Ziehrer, ér poimáne Luní „*Iadviga*” operată în 3 acte de Dellinger.

La casa de tir se află în tot-déuna costite de miel pe grătar.

Altoi batuli și pruni de Bistrița. La d-l Ioan O. *Rusu* din comuna Vidrașeu (posta și gara Nyáradtő) se află de vëndare mai mulți altoi batuli de la 2—5 ani cu prețul de la 25—40 cr. bucata; apoi mai multe sute pruni de Bistrița, de cel mai bun soiú, cu prețul de la 5—10 cr. bucata.

Lecții din limba francesă dá o profesóră diplomată de origine francesă atât din gramatică, cât și din literatură și conversațiune, cu prețul fórte eftin de 1 corónă pe o óră, atât în locuința respectivului, cât și acasă la D-sa. Detailli în Villa Kertsch, la camera Nr. 12.

Fórte important este a atrage atenția celor ce sufer de șoldină și reumatism asupra alifiei renumite a lui Zoltan. Efectul neintrecut îl dovedese mii de scrieri de recunoscintă, așa de pildă colonelul Laficar, prepositul Iosef Zsendovits, dómna Dr. Johann Wégh, Dr. Rechnavsky, Gábor Fodor, baronésa Stranzsky, conte Nyári, conte Keglevich, Conte Auersberg etc., aduc tributul de mulțumire și recunoscintă pentru această minunată alifie, care i-au vindecat de suferințele de șoldină și reumatism. Sticla 2 corónă în farmacia lui B. Zoltan, Budapesta.

Uimitor este succesul ce-l obțin on. dame prin folosirea laptelui de castraveți veritabil engl. a lui Balassa. În câte-va zile face să dispară pistruile de pe obraz, petele de maiú și alte necurățenii ale feței. Neteșese sbárecele și învioréză fața. Este un mijloc ce a fost premiat la expozițiile din Paris și Viena. Precum în Englitera, așa și la noi va înlătura în scurt timp ori și ce cosmetic. 1 sticlă 2 cor., sápun de castraveți 1 cor., pudra 1 cor. 20 bani. Se trimite cu posta de farmacistul G. Balassa din Timișóra. Se găsesce în tóte farmaciile.

Fie-care scie, că semințele impregnate de napí ale lui *Mauthner* pentru nutreț, dau cele mai bune róde, de asemenea ca semințe pentru grădini dau cele mai frumoșe zarzavaturi și din semințele de flori ale lui *Mauthner* ies cele mai frumoșe flori. Cu un cuvânt, semințele lui *Mauthner* sunt cele mai bune, depositele cele mai mari și prețurile de tot eftine.

»Romana«.

Cu bucurie aducem la cunoscința publicului cetitor, că dílele aceste a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon „Romana”.

Titlul broșurei este:

„Romana”, dans de colónă în 5 figuri. *Descrisă și esplicată dímpreună cu musica ei, după compunerea ei originulă.* Cu-o întroducere („în loc de prefață”) de *Tunarul din Dumbrău, Popa*. Tipografia A. Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumétate de secol, de când, în epoca redeșteptării nóstre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana”, unicul dans de colónă român. În érna anului 1901, cu ocașiunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocașiunea această și jubileu de 50 de ani al „Romanei”. La acest jubileu vre-o 20 de părechí, damele purtând costum național, au jucat „Romana” jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulile și prescrieri originale, {cum s'a esecutat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii”.

Autorul broșurei esplică „Romana” în strinsă legătură cu musica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furisat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alături și în limba germană).

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romanei”, ca ori și unde în ținuturile și țérule locuite de Români acest dans de colónă român să pótă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumósei și atrăgétórei musice a „Romanei”, esplicând printre note tóte mișcările dansului după tactele musice.

Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana” pretutindení între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a-o vedé, jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei” cu esplicări) și costă numai 2 cor. 50 b. (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana” se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Concertul Arnold Hilf.

Concertul marelui măestru de vióră profesor *Arnold Hilf*, ne-a oferit o rară și sublimă plăcere.

Astfel de lucreri pe firamentul artei musicale, după cum e și măestrul numit, se ivesc mai rar.

Un ton unic, o tehnică neintrecută și o fenomenală interpretare sunt caracteristicile geniului artist și putem suținea fără șovăire, că e unic în felul său și nu-l întrece nimeni.

Arcușul său ce pare că abia atinge córdele viórei sale, scóte tonuri de un farmec ce nu-l poți pricepe.

Ceva mai admirabil decât cum a fost „Concertul de Tschaikowski”, pe care măestrul l'a esecutat în primul punct al programului, nu ne putem închipui. În acest

unul ca acela ar da de potcă nu numai eu mine, ci eu întreg satul și cu toți căți o cunosc pe un cercán de șapte hotare.

Firónđa era o muieré prea cum se cade, căreia îi plăcea să le aibă tóte la rënd, să și-le vadă tóte la rënd, să le isprăvescă tóte la rënd, cum e dată la o economă bună și destoinică. În urmă, era o muieré, care a éșit din neam ales și care ținea cu mult mai mult la strămoșii săi, între cari numera tot chitoriși jurași, decât să fi putut face ceva, ce să dée bot ómenilor, ca să-și uite de sine.

Dér mai pe sus de tóte Firónđa iubea cu nespusă căldură a junețelor sale pe Făniuca, că — vedeți — era al ei. Nu mai altfel trebuie să cuvéntez despre Făniuca, căci dóră pentru aceea o a ales chiar pe ea dintru cele alese. O-a ales, că avea la ce s'o alégă.

Cu un cuvânt ei duceau traiul celor fericiți, și erau prea fericiți, când vedeau în jurul lor — după mila lui Dumnezeu — tărăboiul de copii rumeni și durdulii ca nisce lostoni. Că, veđi, e mare Dumnezeu, să ai copii, și mai ales când ai la ce să-i ai, și ai ce să le dai.

Făniuca era dintre aceștia — ba dintre cei din cap. Ci-că tóte era *dub**) de tóte bunătățile, totuși sutele cele multe aruncate în vânt, nu voiau să-i mai iésă din cap, și décă cu orile îi éșiau pe o di pe două, minten-minten i-le băga înapoi draga lui de Firónđa.

Așa astăđi, așa mână, di de di, — sciiți tréba muerescă. În urmă ce nu gândesce Fane? Vede el adecă, că și la deal asudă și la vale-i greu: ca să scape în urmă de gura muierii, de altă parte doritor să apuce ce noimă va fi avénd sfatul de al doilea al tătă-ne său, dice: „Tu muieré, eu véd, că de noi nici decum nu-i bine: boierul ne-a păcălit, noi ne-am păgubit. Ci tu să n'ai nici o grije, las' că și eu i-am făcut révașul de l'o ustura, și o să plângă și măruntaiele din el. Tu, dragă, imi éști soție de la Dumnezeu rënduită, în cine m'ași încrede, décă nu în tine? Sci tu dóră cei doi bobocei de prunci ai boierului, pe cari îi avea dragi de sute de ori mai mult, decât lumina ochilor? Și

Dub = plin, ba mai mult, s'ar puté numi superlativul de la „plin”.

décă scii, să sci și aceea, că eu pe această în séra această ademenindu-i la câmp, i-am omorít pe améndoi. Așa! décă el m'a ars, eu am fript și sufletul din el, cât se plângă și puul șérpelui de durerea lui. Étă dragă și-am spus, și te rog cu D-đu cel sfânt: morméntul că-i mormént — mai mută și tăcută să fi tu. Sfêrșitul meu atunci e stréngul.”

Cu aceste Făniuca își arată vestmintele și acele anume, că erau stropite pe ici pe colea cu sânge.

Muieréa îngrozită de-o parte de fapta cumplită a bărbatului său, de altă parte îngrijată din cale afară de sórtea ticălósă, ce-l atéptă, de rușinea copiilor și de tóte câte ar urma, décă s'ar descoperi taina, își dete cuvântul, că din gura ei om muritor n'o să audă nimic în veac de vecie.

Așa a și fost multă vreme, mulți ani, și boierul cu tóte opintelele, cu tóte căștigările nu puté să afle nimic-nimic despre copii. I-a înghițit pământul și pace.

Însé precum nu tótă ziua e di de Pasci și praznic, astfel e peste puțință, ca într'o viețuire dímpreună îndelungată să

fie numai tot „*fucu-te și mánctu-te*” între doi soți. Asta ar fi atăta cât: pururea nor fără senin, ori numai senin fără nor. Nu se póte. Și nu se póte mai ales unde sunt copii. Tata mai mult desmérdă pe Pașcu, maica pe Veta, deși toți le sunt de o potrivă dragi. Ci-că unul se scie mai bine linguși mâne-sa, altul tătă-ne-s'o.

Astfel din nimica a picat odată pricina și între Fane și Firónđa și cătră vorbă adăugénd vorbă, s'a făcut cértă, și cértă a ajuns de s'a îngroșat cu totul. Și această spre perđarea Fani. Căci muieréa orbită acum cu totul de patima ei, — și care muieré își stăpánesce patima, décă i-s'a aprins? — a luat calea dréptă la boierul și i-s'o spovedit de tóte, câte îi încredințase bărbatul.

Đi-i că nu e bine!

Făniuca numai decât ajunsé în temniță, din temniță la judecată, de la judecată la stréng — prin gura muierii.

În temniță el avú vreme destulă, să cugete asupra vorbelor tătâne-séu ce-i díse: „*Sfatul teu muierii nici când să nu ți-l dai.*”

concert s'a oglindat tötă arta lui și ne-a pregătit pentru cele ce avé se urmeze.

După ariile și jocurile unguresci de *Ernst* și Ioachim Hubay, cât și după aria de *Bach* și *Paganini*, au urmat aplause furtunoase și strigări entusiaste, așa încât fenomenalul măiestru, căruia i-s'au oferit cununii de lauri a fost silit să mai adaugă încă piesele: „*Abendlied*“ de *Schuman* și „*Berseuse*“ de *Simon*. Entusiam mare domnea în sală, încât la fine publicul nici nu voia să se îndepărteze.

D-na Daisy Singer-Krones, care și-a dat concursul său la acest admirabil concert, a cântat de tot frumos o voce-i de sopran forte clară, simpatică și deosebită școlă.

Dialog între tată și fiu.

(Despre socialdemocrație.)

I.

Tatăl. Dragul tati! Am venit la tine la oraș, să mai vedă ce mai faci, că îți spun drept, mi-a fost dor de tine.

Fiul. Bine ai venit tată! Imi pare bine, că ești voinic și sănătos, dăr să scii, că nici nu te las să te duci așa curând acasă. Să stai cu noi o săptămână-două; să stai cât îți va plăce.

Tatăl. E hei! Dragul tati nu merge așa, cum am vré noi. Acasă ne așteptă lucrul câmpului și mi-a spus mă-ta să nu stau pe aici mai mult de trei zile. Dăr în sfârșit, cât oi sta, vréu să te întreb câte ceva. Eu am învățat puțină carte, nu m'am învățat mult în lume, limbă străină n'am învățat, cu tine am cheltuit însă mulți bani purtându-te pe la școle, scii carte multă, ai învățat limbă străină și poți să ce se petrece în toate țările. Am venit la tine mai ales, să mă luminez, ce e socialdemocrația?

Fiul. Cum de vii d-ta la asemenea întrebări, iubite tată?

Tatăl. D'apoi se-ți spun drept. Vă-sălica lui Gavrița Onucului și cu alți oameni de la noi au umblat vara trecută la lucru pe pusta unghurească și după-ce s'au întors acasă, par-că nu-i mai cunoscăi. Din umiliți și rușinoși, ce erau mai înainte, vorba lor era acum îndrăsnă. Pe oamenii mai bătrâni îi luau în batjocură, cu birul vorbeiau ca din spatele calului, pe popa îl luau în rîs și diceau că: Ce popă? Par-că popa nu-i tot om ca noi! Și apoi ni-au spus, că lucrurile aeste le-au învățat ei de la socialiștii de pe câmpia unghurească, cari li-au spus, că de acuma înainte s'a schimbat lumea, în curând o să ajungă muncitorii d'asupra și vor împărți între ei averile celor găzdaci.

Fiul. Acestea sunt lucruri ciudate ce-mi spui d-ta, tată.

Tatăl. Ciudate, dăr stai, că n'am isprăvit încă. Cele spuse de Vă-sălica și de soții lui erau numai vorbe, dăr mai zilele trecute am căpătat și o foie tipărită la Budapesta în limba română și în foia

acesta se dice, că a sosit timpul ca să se schimbe sörtea celor săraci și asupriți, și că cei ce muncesc, trebuie să se adune, ca să li-se dea răsplătă pentru munca lor, și drepturi și stare bună... Și se mai spune în foia aceea, că cei ce au pornit mișcarea acesta sunt apostolii și ucenicii lui Isus Christos, căci și Isus Christos a fost socialdemocrat...

Fiul. După cum ved din celea ce mi-le-ai povestit, au început să umble proroci mincinoși și printre poporul nostru și să-l ademenescă cu fel de fel de făgădueli, pe cari nu le vor puté împlini niciodată.

Tată! Inainte de toate, aceia cari sunt ucenicii lui Christos n'au purtare obraznică și nerușinată, cum spuneai, că are Vă-sălica și soții lui. Ucenicii lui Christos se pörta cuviincios și dau cinstea celor bătrâni și celor mai mari și peste tot nu vorbesc de împărțirea averilor celor găzdaci. Uite! să deschidem la întemplantă sfânta scriptură. În evangheliile găsim numărăse locuri, unde Mântuitorul vorbește și pilduesce despre avere și săracie, nicăiri însă nu vom găsi un pasagi, în care să ne învețe că trebuie să mergem și cu puterea să împărțim averile celor „găzdaci“. Éta din întemplantă la Mateiu cap 19. vv. 16—22:

„Și ecă unul venind la el i-a dîs: Învătătorule bune, ce bine să fac, ca să am viață de veci? El dîsu-i-a: ... De voiesci să intri în viață, păzește poruncile. El dîsu-i-a: Care porunci? Ér Isus i-a dîs: Să nu uciți; să nu preacurvești, să nu furi, să nu mărturisești mărturie mincinosă. Cinstesce pe tatăl tău și pe mama ta și să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine. Dîse lui tînărul: Töte acestea le-am păzit din tinerețele mele, ce-mi mai lipsește? Dîsu-i-a Isus: *De voiesci să fii desăvîrșit, mergi și vinde averile tale și le dă săracilor și vei avé comoră în ceru și vino după mine.* Ér tînărul auzind cuvântul s'a dus întristat: că avea multe averi.“

Mântuitorul nu numai, că n'a propovedit împărțirea averilor, ci din contră i-a spus tînărului, că *dacă vré să fie desăvîrșit*, el să-și împartă averea săracilor.

Tatăl. Îți spun drept, că mi-ai luat o pētră de pe inimă. Tu scii, că noi cei cu carte mai puțină, decât vedem ceva tipărit, apoi credem, ca și cum ar fi sfânta scriptură. Și apoi în foia aceea socialistă era tipărit negru pe alb, că Isus Christos a fost cel dintăi socialdemocrat, ér cei ce propovduesc astăzi ușurarea celor asupriți, sunt adevărații ucenicii ai lui Christos.

Fiul. Ehe, tată! Astăzi multe minciuni se tipăresc, de aceea trebuie să ne ferim de ele și când ni se trimite o asemenea foie, să scriem pe ea „nu primim“ și să o dăm érași la poștă, ca să o ducă de unde a venit.

Tatăl. Dăr mă mir cum de îndrăsnesc să ia numele Mântuitorului în deșert

și să-și acopere mărșeveniile cu sfântul lui nume!

Fiul. Fii sigur tată, că acesta un scriitor creștin nu o face. Cei ce au luat întâiu numele lui Isus în deșert în scrierile social-democrate, n'au fost creștini, ci Evrei. Pentru că trebuie să scii, că tötă învățătura asta socialistă este alcătuită de Evrei. Cel mai mare scriitor socialist a fost Karl Marx, un Evreu din țera nemțescă, apoi după dînsul au venit alții tot din nēmul lui. Așa e asta în toate țările: în Franța, în Germania, în Austria și în Ungaria, ér cele ce le-ai cetit d-ta în foia socialistă sunt scrise tot de un Evreu, care a învățat la școle românești. Și decă se găsește și Creștini, cari se uită în gura lor și le cred minciunile, apoi cea mai mare parte sunt nisce rătăciți, cari cred tot ce ved tipărit, cum ai spus, că crești și d-ta.

Și apoi nu foia din Pesta este cea dintăiu, care spune despre Isus, că a fost socialist. Vorba astatöt din străinătate a fost adusă la noi. Uite, am aici o cărticică tradusă pe nemțesce din limba englesă de o femeie cu numele Natalia *Liebkecht* și tipărită la Zürich. Titlul cărții este *Iosua Davidsohn*. Sub numele acesta este a se înțelege Isus Christos (Iosua=Isus, Davidsohn=fiul lui David). În cartea acesta multe blasfemii se scriu despre Mântuitorul. Eu îți voi traduce pe românește numai un pasagi:

„Uite ce au făcut din mine! Dintr'un meșterugar ordinar, care n'aveam nici cultura timpului meu, dintr'un agitator vagabond, care trăiam din milă au făcut un rege; dintr'un om au făcut un Dumneșeu, din propovduitorul toleranței universale, au făcut capul unei religii prigonițore, din viața mea o dogmă, din pilda mea o biserică! Éta-mă aici eu, Isus din Nazareth fiul lui Iosif și al Mariei, cum am trăit pe pământ, sărac, nesciutor, un plebeu și un socialist, stănd în luptă cu cei mai mari și cu societatea, dușman al formelor și formulelor — ér colo vești caricatura mea modernă — creștinismul popilor, îngâmfat, îmbrobodit, și intolerant“, care nu este alta, decât fariseismul renăscut (pg. 87).

Tatăl. N'am înțeles tot, dăr din cât am înțeles, ved că se pun în gura Mântuitorului nisce cuvinte grozave, de care se înspăimântă ori ce creștin, ér cel ce le-a scris acestea în limba englezescă, numai creștin n'a putut fi.

Fiul. Și femeia care le-a tradus în nemțesce, a fost soția unui conducător socialist din Germania. Socialiștii ved, că vréu să ni le traducă acum și pe românește. Sub masca, că vréu să ne ușureze sörtea, ne strică legea...

Tatăl. Inspăimântător!

Fiul. Dăr să le lăsăm acestea, căci vom mai vorbi despre socialism din toate punctele de vedere. Acuma éta că ți-au venit nepoții de la școlă. Aideți băieți sărutați mâna bunicului și apoi să ne punem la prând.

Delaletea

Intemplantă.

D-l preot Constantin Pop din Feldru ne trimite o lungă întemplantă la articolul „Afaceri bisericesti“ publicat în Nr. 43 ai foiei noastre, în care era învinuit de anumite abuzuri ce autorul amintitului articol afirma, că le-a săvîrșit d-l Pop cu ocazia alegerii de clopotar și regulator al orologiuului din turnul bisericeii. Éta, ce dice On. d-n Pop în întemplantă sa:

În parohia mea este obiceiul, că clopotarul se alege prin sen. bis. numai câte pe un an. În anul 1897 când s'a aședat un orologiu în turnul bisericeii, era clopotar măestrul ferar Pompeiu Pop cu plată anuală de 70 cor. plătită din cassa bisericeii, și după-ce s'a aședat orologiu în turn, senatul bisericesc i-a încredințat și regularea orologiuului pentru plata anuală de 20 cor. tot din cassa bisericeii.

În anul 1898 s'a făcut alegere nouă de clopotar și regulator și a fost reales același și așa s'a făcut în toți anii până în prezent. Ca document servescă protocoalele ședințelor sen. bis. în cari s'a făcut alegerea. Astfel și în ședința din 25 Ianuarie a. c. între alte obiecte la ordinea zilei a fost pusă și alegerea de clopotar, la care post a concurat clopotariul vechiu Pompeiu Pop, cerend plată anuală 90 cor., și Grigorie Sängeorzan cerend 80 cor. Decă clopotarul ar fi fost ales definitiv, de sigur că alegerea nu a-și fi pus-o între obiectele acelei ședințe. Și totuși îi place lui „bibi“ a dice, că l'a cuprins mirarea când a auzit, că eu am adus la cunoștința membrilor sen. bis., că la postul de clopotar se află și alt concurent, care s'a înscimțat, că va servi cu plată mai puțină. „Bibi“ trebuia să se bucurie, că se ofere clopotar cu o plată mai puțină, căci se cruță fondul bisericeii.

Mai departe la cuvintele dîse de mine în ședință, că nu se pöte face votare, de öre-ce un concurent e mai scump și altul mai eștin, dice „bibi“, că nimerit răspuns m'au dat un membru veteran, că: „Decă nu putem vota, pentru-ce suntem chemați, să mergem acasă și să alégă d-l președinte, pe cine voiesce“. Eu dic lui „bibi“, că a fost chiar forte nepotrivit răspunsul veteranului, deöre-ce veteranul și ceilalți membri, cari au votat pentru clopotarul cel mai scump, trebuiau să scie că sunt datorți a se îngriji ca averea bisericeii să crească și înmulțescă și să se cruțe încât este cu putință, și așa din capul locului trebuiau să alégă cu aclamare pe cel mai eștin.

Apoi dice, că în ședință a vorbit care de putere, făcendu-se hălălai.

Acosta nu este adevărat, eu după ce am vedut că unii membri voiesc a alege pe cel mai scump, alții pe cel mai eștin clopotar, i-am lăsat câte-va minute să se mai sfătuiască între sine, și această constătuire o ține „bibi“ de hălălai, și după ce am vedut, că membrii nu se unesc în o persoană și încă pentru cea mai eștină, după cum le-am fost recomandat, am lăsat să se facă o votare. După cum ved, rău i-a cădut lui „bibi“ că eu am votat cel dintăiu pentru cel mai eștin concurent, dăr apoi îndată s'a bucurat, căci eu am cădut cu cel eștin, avend minoritatea voturilor.

Dice mai departe, că eu nu am fost îndestulit cu alegerea și am anunțat recurs pe motiv, că alegerea nu s'a făcut în re-

III.

Furcile stăteau gata și Fane pe ele. Nu mai lipsia decât să-i tragă scaunul de sub picioare și el spândurënd între ceru și între pământ în lumina tuturor să-și deé sufletul spre rușinea satului, spre batjocura și nefericirea copilașilor săi. Să facă acest lucru însă nimeni, nici un om nu s'a aplecat în tot satul, că toți îl sciau om cinstit și curat și nici prin minte nu-i venia a crede nimēnui, că el ar fi putut să făptuiască un lucru păgănesc ca acesta. Dăr unde e dicala: „fă bine — așteptă rău?“ Ehe! că necăjit om a fost și acela cine a iscodit acesta dicală!

Așa-i. Adecă totuși.

Tândălia anume la Fane un olog, un ciung venit ecă nu scii de unde, decum că s'o pomenit cu el în casă. Fane, omul lui Dumneșeu cum era și gata a-și pleca urechile tot-déuna sfatului sfintei Scripturi care dice, că-i mai bine a da decât a lua, n'a încercat nu sciu ce tărăboii că-l vede pe-acolo și astăzi și mâne și tot mereu pe ologul, căci — dicea el — unde se satură de ce și două-deci de guri și de di, ajunge și la cea de a două-deci și una. În urmă

ologul s'a pomenit cu totul la el și s'a făcut stanștea. Și a fost bine de el pe acolo, ba bine, căci nu era să se rumpă ori să se spetescă întru nimic. Éra la blid era cu ceilalți.

Să mai alcătuiască câte o ceteră de tului la prunci, ori colea primăvara nisce boi cu cornele rēscute din crengi de cută, să pipeze și să-și tragă ologul său picior de la un vecin la altul... atăta a fost lucrul lui.

Acest olog încă era între aceia, cari eșise să vadă sfârșitul jelnic al omului, la care mai înainte au ținut atât de mult, éra acuma stăteau în jurul spândurătorilor. Decă înțelegend ologul, că nimeni nu se află, care să tragă scaunul de sub picioarele lui, numai decât a început a da cöte și a îmboldi la drēpta și la stānga, ca să-și facă drum la furci.

„Pöte m'au picura ceva de la cei domni și de-aici“, gândia el. Că coldușul ori cât bine i-ai face, el numai tot la straiți lui gândesce, numai aceea vré s'o vadă plină. Éta-l acuma sosit în față, gata să pună mâna pe scaun. Când a vedut Fane și acesta, a strigat și a dîs: „Ascul-

tați lume și țără, asculte-mă și sfânta lege!

Omul, care stă pe pragul morții spune adevărul; cel ce e în calea vecinicii — nu scie minți. Ascultați dără și judecați.

Inainte de-a fi murit tatăl-meu, pe patul de mörte m'au dat trei învățături, cari ca la un tînăr neumblat și nepătit în lume, să-mi fie ca o lumină, ca o făclie séu ca o stea povățuitoare pe cărările întunecöse și de primejdii pline ale vieții. Aceste trei învățături el le-a cuprins așa:

Întăia: „Cu domni nici când nu te împrumuta.“

Ce-am priceput eu cu mintea mea de atunci, că ce o să iasă din acesta; unde dai și unde crepă? N'am ascultat. M'am împrumutat și mi-am mâncat cotarea de pe mai mulți ani. D'apoi drumurile mele și nehodina mea?!

Éta dără, că asta s'a împlinit.

M'au dîs a doua öra: „Sfatul tău muerii nici când să nu ți-l dai.“ I-l'am dat, și éta-mă-acuma aici în furci. După a ei minte și după a ei credință, muierea te-a perde tot-déuna, de o atingi numai cât de cât în vorbă séu în faptă. Luān-

du-mă pe limbă, m'au dat întru pierdare necugetând ce-și face sie-și și acelora, că-rora ea le-a dat viață. Muierea ca să pötă gusta fie măcar un picur din dulcēta veninosă a rēsbunării, ea pururea e gata a-și neferici nu numai bărbatul, dăr chiar pe sine însa-și, precum v'ö arată povestea mea amară. Ci nu se va întemplantă. Nu. Pruncii trăiesc, nu-s morți. Ci ca să-i ved credința și sfatul tătă-ne meu.

Vedend eu adecă, că boierul nu mai e în stare să-i pötă creșce, éra cerșitorii nu-i pöte lăsa, i-am dus într'un oraș, departe la școlă ținendu-i din al meu eu de tötă, gândind așa în mine: „binele-i trecötör, ai mei prunci încă pot ajunge la acea pită și atunci le-a prinde bine, decă vor avea și ei pe cine-va în pruncii boierului, punend că eu voi peri și nu-i voi puté creșce. În lanțuri mă duceți, să vă arăt că pruncii-s sănătoși și frumoși.

M'au dîs apoi în urma: „Sărăciöu la casă să nu găduiesci“. Auziți lume și țără! nici Cel de sus, că-i Atotputernic, nu-i bun la toți, necum un nemernic de om. Căci unuia-i trebuie plöie, altuia ba, unuia-i trebuie căldură, altuia nu. De unde

gulă. Nici acesta nu e adevărat, căci eu am dîs că voiî recurge, pentru-că nu-mî convine alegerea clopotarului celui mai scump, când se află unul mai efin.

Tot acest „bibi“ țice, că măestrul ferar Pompei Pop favoritul său și clopotarul ales — când s'a așezat orologiul în turn a stat împreună cu orologierul și a lucrat din fer mai multe cărlige și alte trebuințioase, fără ceva pretensiune. Acesta încă nu e adevărat, căci în socotile bisericești din anul 1897 la statul pasiv nri ord. 17 și 18 se află 2 quitanțe din cari se vede, că ferarul Pompei Pop a primit 17 cor., pentru lucrul prestat la așezarea orologiului în turn.

A-și avé se spun mai multe lui „bibi“, dîr nu voesc a molesta pe On. cetitori, mî restring decî a-i rîspunde la cele patru întrebări ce mi-le-a pus, ca sî nu fie în nedumerire, deși a-și puté se nu-i rîspund, că nu e competent a mî lua la întrebări.

La 1-a întrebare îi rîspund, că fôrte corect am făcut, că am votat eu cel dintâi pentru concurentul cel mai efin, căci 10 cor. cu cari noul concurent a lăsat mai puțin ca cel vechi, pentru sf. biserică e o sumuliță cu care se puté acoperi altă lipsă a bisericești.

A 2-a întrebare ce mi-o pune este: „Ce se întempla, decî voturile erau egale?“. La acesta îi rîspund, că de sigur nu se întempla omor, cum s'a întemplat când a fost alegerea de preot în Feldru. Dîr pôte cu acest rîspuns nu va fi indestulit „bibi“, îi dau decî altul; decî voturile erau egale se puté decide prin sorți.

La a 3-a întrebare îi rîspund, că recursul este contra celor ce-au votat și ales clopotarul cel cu plată mai mare.

La a 4-a întrebare îi rîspund, că eu am urmărit scopul crucei banilor bisericești, căci aici de cruce e vorba...

Literatură.

Ionel, mult apreciată carte pentru învățători și părinți, scrisă de cunoscutul nostru pedagog d-l prof. V. Gr. *Borgovanu* se pôte cumpăra cu bagatelul preț de 2 corone la tipografia *Iodoranu* din Gherla. (Szamosujvár).

Peneș Curcanul, dramă răsboinică în 4 acte de V. *Leonescu* și T. *Dușescu* — *Dutu*, cu 10 ilustrații originale din vremea răsboiului pentru independență. București 1903. „Institut de arte grafice“ „Carol Góbl“, S-sor Ion St. Basilescu strada Dómei 16. Preț 2 lei.

Drama „Peneș Curcanul“ a fost reprezentată pe scena teatrului național din București la 11 și 19 Maiu 1902 cu privilegiul jubileului de 25 de ani a independenței României în fața principilor moștenitori ai României și la 28 Noemvrie 1902 în fața Majest. Sale Regelui Carol I. cu privilegiul jubileului de 25 de ani de la căderea Plevnei.

— A apărut tomul I. din „*Novela*“ de Vasile Ranta *Buțescu*. Broșura are 286 pagini și conține istorioare frumoase scrise într'un limbaj plăcut. Prețul ei e 1 cor. 60 bani plus 20 bani porto. Se pôte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

ULTIME SCIRI.

Viena, 27 Martie. „Die Zeit“ aduce scirea, că guvernul român a comandat la fabrica de arme din Austria 61,000 puști sistem Mannlicher.

Posta rurală în România.

Dintr'un articol ce-l publică d-l C. *Ollanescu* în „*Revista idealistă*“, ce apare în București (Anul I. Tomul I. asupra organizării postelor române, estractem următoarea parte privitoare la Serviciul postal rural.

Lipsa totală de comunicații postale prin comunele rurale împiedeca dezvoltarea și înflorirea comunelor; un locuitor dela țără, pentru-ca sî pôtă trimite o scrisore din comuna sa la altă comună, trebuia sî se aștepte ocaziunea de a încredința acea scrisore cuiva, sî se plece singur din comună, ca sî mîrgă la reședința districtului, unde se afla biroul de poștă.

Dorind a procura și locuitorilor de la țără un mijloc de comunicație postală, administrația poștelor a elaborat în anul 1865 un regulament pentru serviciul postal rural pe baza legii consiliilor județene. Acest regulament însă nu s'a putut aplica și organizarea poștei rurale a întârziat pîna la anul 1872, când s'au pus primele baze ale acestui serviciu.

Prin legea din acest an se prevedea, ca la reședința fie-cărei subprefecturî se se înființează câte un oficiu postal, condus de un *expeditor rural*, plătit de județ și confirmat de Directorul General al Poștelor și Telegrafelor. Acești expeditori-rurali serveau ca sî adue și sî transmite corespondența oficială și particulară între comune și reședințele județelor și vice-versa, îndatorindu-se notarii fie-cărei comune a face în circumscripțiunea lor respectivă serviciul de expeditori rurali. Înființarea și întreținerea acestor servicii sunt lăstate în sarcina județelor.

De și din partea administrației telegrafo-poștale s'a lucrat din răputeri pentru îmbunătățirea acestui serviciu atât de important, totuși nu s'a putut ajunge la vre-un rezultat mai eficace din cauza *cătăjeilor* și mai ales a *notarilor*, cari în comunele rurale sunt împovărați cu felurite și multe lucrări ale administrației comunale, în multe casuri schimbăți, adese-ori n'au nici cunoscințele necesare, nici tragere de inimă spre a îndeplini un serviciu, ce nu le aduce nici un folos particular.

Acestă stare de lucruri însă a trebuit sî fie cu tot regretul administrației poștelor pîna la 1892, când s'a promulgat o nouă lege pentru organizarea serviciului postal-rural. O însemnată îmbunătățire s'aduse acestui serviciu prin legea din 1892. În loc de vătăjeii vițioși și fără știință de carte, cari mai înainte îndeplineau acest serviciu, de la această dată județele sunt cutreerate în tôte părțile de *factori rurali*, călări sîu cu cariola, cari distribuiesc și primesc corespondența prin comunele rurale. Numărul acestor factori numiți, de stat, variază după întinderea județelor, cari sunt divizate în *circumscripții postale rurale*.

Încă din anul 1882 administrația poștelor avusese intențiunea de a introduce sistemul cu factori rurali-călări pentru distribuirea corespondențelor prin comunele rurale, și spre acest sfîrșit se prevăduse în buget o sumă de 15,000 lei, cu care sî se vină în ajutorul județelor lipsite de mijloce pentru înființarea unui asemenea serviciu. Afară însă de județul Bacău, care printr'o combinațiune practică a înlocuit vătăjeii pedestri prin curieri cu căruțioare sîu călări, nici un alt județ n'a admis acest serviciu, și a rîmas a se continua cu vătăjeii pîna la anul 1890. În acest an s'a introdus ca încercare sistemul factorilor călări în câteva județe ca Teleorman, Vlașca, Brăila, și obținundu-se rezultate satisfăcătoare s'a adoptat acest sistem în mod definitiv prin legea din 1892 și s'a generalizat pentru tôte județele.

În comunele rurale notarul îndeplinește funcțiunea de *agent postal* și are la dispoziția sa tôte cele trebuințioase unui birou postal, precum: timbre, imprimate, ștampile, cumpene, cutii cu scrisori, etc., în cât ori cine pôte depune în comună, fie la notar, fie factorilor rurali în trecerea lor, tot felul de corespondențe de poștă ușoră și chiar telegrame, pe cari factorii rurali le conduc la oficiul cel mai apropiat pentru expediare.

Și acest serviciu ca ori-ce inovațiune lasă ceva de dorit, dîr prin măsurile de control luate, prin adăgirea de *delegați*, atașați ca ajutóre pe lângă inspectorii de circumscripții pentru serviciul poștei rurale, prin înființări de *agenții speciale* (un fel de micî oficii poștale), prin instruirea personalului postal rural, cu concursul binevoitor al administrațiilor județene, în ceea ce privește mai cu sîmă pe notari, cari încă tot nu sunt bine pătrunși de importanța acestui serviciu, s'a ajuns ca poșta rurală sî se efectueze în condițiuni din ce în ce mai satisfăcătoare.

Spre deplina mulțumire a populației rurale s'a introdus pe lângă serviciul corespondenței și acela al mandatelor poș-

tale, al coletelor chiar și cu ramburs pîna la 50 de lei; s'a introdus telefonul în cea mai mare parte din comune, ăr statul și județele încă continuă a dezvolta acest serviciu, care pe lângă serviciul oficial îndeplinește și pe al particularilor, cari pe lângă efectuarea convorbirilor telefonice, pot expedia și primi în comuna lor chiar telegrame din ori-ce localități.

Cheltuielile pentru întreținerea unui asemenea serviciu fiind fôrte mari și împovăratóre pentru stat, prin legea din Martie 1900 s'a luat dispozițiunea, ca cheltuielile privitoare la întreținerea și exploatarea serviciului postal rural sî privească atât pe stat, cât și pe județe, plătind fie-care în proporție de 50%.

Ordinea.

Nu cred sî fie om căruia sî nu-i placă ordinea. Cui nu-i place sî vadă în casă tôte lucrurile puse la locul lor? Cui nu-i place, ca tôte trebile dintr'o gospodărie cât de mică, ori cât de mare, sî mîrgă în ordine, sî mîrgă strună una după alta, după rînd și fără încercătură? Cui nu-i place ca sculându-se dimineța sî găsească hainele puse după rînd, așa cum îi trebuie ca sî se îmbrace? Ce admiră lumea ca frumos și plăcut și regulat, când vede defilând o armată, decî ordinea pasului, ordinea în mișcări? Ce admiră cine-va la un șir de colone în arhitectură, decî ordinea?

Și din ordinea în lucruri și în fapte rezultă și ordinea în gândire. Din ordinea în gândire rezultă ordinea în judecată, ordinea în faptele omenesci, ordinea în conduită morală.

Ordinea este drumul cătră fericire, ordinea este drumul sigur și singur cătră fericire.

Ordinea este baza educației morale.

Se cere sî se facă în școlă educație copiilor; dîr a face educație însemneză a i deprinde cu ordinea.

Ordinea este și trebuie sî fie nu numai în înșirarea lucrurilor și a faptelor, ci și în rînduirea datoriiilor și a simpatiilor.

Trebuie obicinuiți copiii sî dea respectul cuvințios acolo unde trebuie; sî și împartă simpatiile acolo unde se cuvine. Sî respecte pe cei ce trebuie respectați și sî nu înceteze, ori sî nu piérdă prilejul de a-și arăta respectul. Sî simpatizeze cu cel ce se află în durere și cu cel ce este în suferință și cu cel inocent și sî

dîră puteam fi bun eu la satul întreg, ca sî n'am eu vr'un pismaș, vre-un rîuvoitor, ori pe față, ori pe ascuns? Și totuși în întreg satul nu s'a aflat nimeni, nici dintre pismași, nici dintre rîuvoitori, care sî fi fost gata a trage scaunul de sub picioarele mele, ca sî pier de la pruncii mei, fără numai ologul ăsta cu care am făcut tot binele

Êtă dîră că s'a împlinit și acesta. Dumneđu cu noi, — judecați.“

Când a audît legea acestea, l'a iertat îndată, ără poporul luându-l de pe furci între dovețile cele mai căldurose a iubirei, l'a dus la copilașii săi.

* * *

Din tôte aceste sî tragem învățătura, că nu-i bine a lăpêda sfaturile bătrînilor și a se pune peste ele. Cine o face, — o face în paguba lui și o plătesce amar. Școlă adevărată e viața: ea te învăță, ea te cumințește. Numai ea țî dă temeinică și adevărată învățătură. Celce numai acumă întră în viață, nu pôte se o pricépă în tôte tainele ei, cum o pricêpe acela, care a ajuns la hotarul ei și e pe cale sî o sfîrșescă. Decî decî cine-va e înțelept, sî învețe din sfaturile și pătăniile demainintașilor, căci așa el nu va avé sî deé și sî trecă peste ele.

Io anis, 1903 Faur 24.

Căpitanul Ceușan.

— *Baladă populară.* —

Jos la țără cu bodbeal
In cea țără de Ardeal,
Sus la cortu Domnului
Din valea Someșului,
Pe la d'umbra Heniului,
Umbă, d'umbă, se preumblă
Domni de-i mari
Domni bocotani,
Căpitan și general
Cu gulere n'aurite,
Cu etacauș stralucite,
Și cu haine luminoșe
Și cu sabii scilpicioșe,
Cu hainele n'tunecate,
Cu etacaușele n'pinate
— Da de d'umblat de ce-mî d'umblă
Și de ce mi-se preumblă,
Pe tôte cărările
Și pe tôte văile,
Pe tôte drumurile,
Pe tôte delurile?
— Da așteptă sî-mî sosescă
Din țără Bosniacului
Și-a Italianului.
— De sosit cine-mî sosesc
Și așa bine mi-i primesc?
— Da sosesc-mî *Ceușan*,
Ceușan domn Căpitan,
Ceușan domn Sântean,
Cu nevasta lângă el
Frumoșă ca-un porumbel
Albă ca un îngereț,
Frumoșă ca o mirésă,
Drăgostoșă ca-o crăiasă,

Vorbăreț ca-o borésă

Tôtă mbrăcată n mătăsă.

Generalul domn voinic

Indat' ce mi l'o zărit

In cale i-s'o ivit,

In cale că i-o eșit

Și din graiț, că i-o graiț:

„Căpitane Ceușane

Multe-s lucrurile tale,

Că mă-ta când te-o făcut

După ce te-o botezat

La cătane te-o mînat,

Că erai bun și frumos

Sî fi țării de folos.

Că mi te-o făcut Lunia

Sî-ți placă cătania.

Maică-ta cum te-o mînat

Tu clopu ț'ai împenat

La cătane ai plecat,

Clopu n' flori ț'ai podobit

La cătane ai sosit,

Că îți placeau florile

Cum îți plac feciórele.

Ceușan cum aușea

De rîspuns îi rîspundea:

„Măria Ta Generale

Trăescă a tale cătane,

Sî trăesc și D-ta

Că mi-ai fost ca un tată bun

Pîna'n momentu de acum,

Că mi-ai fost ca un tată drept

Pîna' acuma ce te vîd.

Pare-mî bine că mi-ai spus

Că mi-o fost dragi florile

Cum mi-o fost feciórele.

Dîr îți spun adevărat,

De cătane m'am lăsat,

Că'n răsboie am d'umblat

Mulți dușmanî am ț-luit,

Mulți dușmanî am prăpădit

Pîna' și eu m'am prăvălit,

Dîr sculatu-m'am de jos

Și m'am făcut sănătoș,

Acum în urmă am venit

Ca sî-ți spun înțelenit

Că mî las de cătănit.

— „Căpitane, Căpitane

Faci-mî mare supărare

Cu a ta îndepărtare,

Că de când am cătănit

Ca tin' vitez n'am găsit,

Și-or și căt sî cătănesc

Ca tîce n'o sî găsec,

C'ai fost mititel de stat,

D'ai fost bunșor de sfat,

Fără frică la luptat.

— „Generale, Generale,

Nu m'ășî duce din cătane

Dîr venit-o brumele

Și mi-o uscat florile,

Io tare m'am supărat,

La bujori am alergat,

Și-am aflat un bobocel

Frumos de uitat la el,

Și-am ales o floricea

Și aia-i mîndruța mea,

Și vrîu sî traesc cu ea.“

— „Căpitane om frumos,

Meri trăiesce sănătoș.“

Comunicată de:

Theodor A. Bogdan,
învățător în Bistrița.

desaprobe și să deplângă pe cel ră-tăcit.

Dér lucrurile acestea trebuie să se scie, că nu cad numai în sarcina școlii și a învățătorului.

Învățătorul este numai un loc-țitor al părinților. Învățătorul vine numai în ajutor părinților să îndeplinescă ceea-ce nu pot ei.

Dacă părinții ar fi omeni în destul de luminați, atunci învățăto-
rul ar trebui să se conformeze cu preceptele lor în educațiunea copii-
lor; și să obișnuască pe copii a îndeplini dișele părinților.

Dacă părinții sunt, însă, mai pu-
țin luminați decât învățătorul, atunci
învățătorul trebuie să fie principalul,
el trebuie să dicteze, el să dea pre-
ceptele; ér părinții să fie ca nisce
ajutători ai lor, ajutători cari să su-
pravegheze, când copiii sunt cu
dânșii, să îndeplinescă povețele date
de învățător.

Dér cum se face educațiunea?
Cum se învață ordinea?

Se pôte ore înveța ordinea nu-
mai cu spusul din gură? E destul
ore numai a vorbi, ori a toca césurî
întregi copiilor, ce trebuie să facă și
cum să se pórte?

Nu.

Nu e destulă numai vorba. Tre-
bue și vorba, dér trebuie fapta, și
mai ales fapta, și încă fapta repe-
tată și er repetată.

Ca să înveți un cal a merge în
buestru, trebuie să-l pui să umble
multă vreme numai în buestru.

Ca să învețe cine-va a cânta în
vióră, nu e destul să se uite la un
măestru, care cântă din vióră; nu e
destul nici ca măestru numai să-
i esplice cum să cânte în vióră; ci
trebuie ca el însuși să cânte, adecă
să se exerciteze să cânte, și încă să
se exerciteze până ce va puté cânta
cum trebuie.

Cu exercițiu se învață ordinea.

Obișnuiesc pe copil când trece
pe ușă, ori când iese pe pórta, să
nu le lase deschise și să le închidă
cu băgare de sémă, și ori când or
scăpa din vedere de a lăsa deschis,
nu e destul numai să-i spui, că a
lăsat deschis, ci trebuie ca pe loc
să-l întorcă înapoi să închidă, și
să-l întorcă înapoi ori de unde ar fi
și ori cât de grăbit ar fi. Dacă nu l-
vei întorce ori de unde ar fi, și dacă l-
vei întorce în tot-déuna, atunci își
va dice în mintea lui: *se vede că e
mare nevoe ca să închidem*, ori cel pu-
țin va dice: *trebuie să închid, căci alt-
fel nu scap; mă întorce de ori unde
vă fi*.

Ori ce ar dice, însă, și ori ce ar
gândi, rezultatul este același, resul-
tatul e că se va obișnui să nu mai
lase ușa ori pórta deschisă, ci le va
închide și încă le va închide cu bă-
gare de sémă, fără să le isbescă ori
să le strice.

Dér acesta este numai o pildă.

Nu numai cu ușa ori cu pórta
trebuie făcut așa, ci cu tóte.

Așa se învață ordinea.

Așa se face educația.

Trebuie răbdare și stăruință, da;
dér fără ele nu se pôte.

(„Alb.“)

Th. D. Speranță.

ECONOMIA.

Cête-va cuvinte asupra culturai ovésului.

Ovésul este una din plantele
cele mai puțin pretențioșe, el réu-
șesce bine pe tóte terenurile, pe lu-
turi, nisipuri, argile compacte, tere-
nuri turbóșe etc. Reușesce bine și
dă bóbe frumoșe și grele, cu deose-
bire pe terenurile bogate în calcar;
în streinătate, unde calcarul (varul)
lipsesce, se dá sub formă de super-

fosfat de calciu cam 200—250 kgr.
pe hectar, care se răspândește și se
îngropă ușor puțin înainte de sém-
ănat.

Chiar ca întindere, cultura ové-
sului ocupă un loc fórte mic între
plantele, ce noi cultivăm, și în loc
de a merge spre creștere, din contră
merge spre descreștere.

a) *Bóbele* fac la noi basa hranei
cailor de trăsură și călărit, servind
ca producător de forță (escitant), fapt
datorit unui corp particular, ce con-
ține, numit *avenină*; în stare de uru-
ială (măcinat) forméză o hrană ex-
celentă pentru boi; în aceeași stare
dată la vaci și oi le măresce canti-
tatea de lapte, la porcii de îngrășat
dá un bun gust cărnei, dat gănelor
le face mai ouătoare.

b) *Paiele* se întrebuințéză cu suc-
ces în alimentațiunea animalelor și
s'a observat, că conțin, în termen
mediu, mai multă proteină brută în
comparație cu paiele cerealelor de
tómna

c) *Pléva* de ovés, care în ma-
ioritatea casurilor putredesce pe câmp
său arde, forméză unul din cele mai
bune substanțe, ce pôte servi în ali-
mentațiunea vitelor, și anume, în a-
mestec cu sfecele său cartofi.

Din cele spuse până aci, cred
că se vede destul de clar multiplele
întrebuințări ale ovésului și pe ne-
drept se lasă această cultură în voia
întemplierii, sémănând ovésul pe su-
prafețe mici și în condițiuni próste.
S'a sémănat astfel pentru cuvântul,
că e eftin, eftinătate, care cred că
se compenséză prin produțiune, ér
în 1901 și prin preț, care e destul
de ridicat.

Același lucru, ce se observă la
noi, se observă și în streinătate și,
în special în Franța s'a remarcat,
că se sémăne prea puțin ovés și în
condițiuni prea próste, dio care
causă produțiunea scade pe fie-care
an cu 25%, pe când prețul se urcă
cu 20%.

În Franța, după d-l Géré pro-
duțiunea scade din cauză că fie-care
agricultor nu sémăne decât suprafața
strict necesară ce-i trebuie pentru
alimentațiunea vitelor, ér când re-
colta e slabă cumpără dela alții, cum
s'a întemplat în 1901, în care se
estiméză, că s'a important aproximativ
4 milioane de quintale, ceea-ce
represintă o valóre de 75 milioane lei.

Importul cel mare de ovés, ce
l'a făcut Franța în 1901 a făcut pe
toți cultivatorii să-și îndrepte privi-
rile asupra acestei importate culturai.

Dacă la noi nu s'ar sémăna, ca
întindere, mai mult ovés, dér cel
puțin să i-se dea și lui îngrijiri mai
bune; o arătură bună de tómpă și
o sémintă bună, sunt condițiunile
principale pentru buna lui reușită.

În privința sémintei țin să spun,
că la noi se dá prea puțină aten-
țiune, se sémăne an după an aceeași
sémintă, fără a o mai selecționa său
chiar schimba cu o altă produsă de
cultivatorii, ce se ocupă exclusiv cu
cultura plantelor pentru producerea
de séminte; prin întrebuințarea ace-
leși séminte plantele își perd cali-
tățile și ne dau un produs slab și
fără beneficii reale.

Sunt o multime de varietăți de
ovés și care, în general, se despart
în 2 categorii, după culóre, în ovese
albe și ovese negre.

Între ovesele albe putem cita:
ovésul Ligovo, galben, gigantic, An-
derbeck, alb de Podolia, de Româ-
nia și altele.

Între ovesele negre putem cita:
Noir Coulomiers, ovés cenușiu de
Houdan, ovés negru de Ungaria,
ovés de Brie, de Bretania, de Mol-
dova și altele.

Ori care ar fi varietatea ce se
cultivă, trebuie luată din loc sigur,

pentru a nu fi degenerată Alegând
o sémintă bună și preparând bine
terenul, natural că produțiunea se
va mări și, pe lângă multiplele lui
întrebuințări, adăogând că și prețul
lui se ridică din ce în ce, cultura
ovésului ne va aduce folóșe reale și
odată cu Delval voiú spune și eu:
Agricultorii, gândiți-vé la ovés.

(„J. S. C. Agr.“)

E. Petrini,
agronom.

Ceva despre îngrijirea pomilor roditori în cursul primăverei.

Curățirea ramurilor. Tóte ramurile
uscate, precum și ramurile, cari sunt prea
dese și cari se încrucișéză înlăuntru cor-
rónei, trebuie să se taie cu ferestrăul cât
se pôte de aprópe de ramura principală și
în mod pieziș, ér tăietura, după-ce s'a ne-
tețit cu cuțitul, se unge cu baligă de bou,
cu pământ lutos său păcură. Lăstarii, cari
cresc din tulpină său din rădăcină, trebuie
tăiați. O corónă prea desă nu pôte să
producă róde multe și gustóșe. Dintre toți
pomii roditori numai la nuc se vor face
curățiturile în mod deosebit.

Intinerirea pomilor bătrâni se face
prin tăerea ramurilor bătrâne cam de o
jumătate metru de la tulpina mamă, pen-
tru a dá lăstari din nou, său se taie ramu-
rele bătrâne și se lasă cele mai tinere, ca
mustul său mázga să pótă circula, fără ca
să fie împedecată. Acastă tăere se face
atunci, când pomul nu mai produce róde
de loc, său fórte puțin. Prunul și caisul
trebuie reîntinerit tot-déuna din 10—10 ani.

Reulțoarea. Dacă pomii sunt sterpi
de soiul lor, se altoesc pentru a doua órá
în luna Aprilie său Maiú. Altoirea se face
în cóje său în despiciătură. Se scurtéză ra-
murile, cari se altoesc, lăsând dedesubtul
tăeturei o ramură mai mică, ca să pótă
circula (umbla) sucul (mázga), ér ramurile
cari nu se altoesc, se taie pe rând în timp
de 2 său 3 ani.

Săpatul și gunoitul pomilor. Pomii
roditori trebuie săpați cel puțin odată pe
an: tóamna său primăvara, fiind-că fac
póme mai multe și mai bune. Înainte de
a săpa pomii se curățá érba său alte bu-
rueni, cari au crescut în timpul anului, cu
sapa, și după aceea se sapă pământul cu
casmau (hírlețul, arșeul) de jur împrejurul
pomului, cam de un metru. La săpat tre-
buie băgat de sémă să nu se vatemé ră-
dăcinile, cari sunt mai la suprafața pământului.
Dacă pământul este mai lutos,
se pôte săpa mai adênc; ér dacă este,
mai nășipos mai în față, ca să nu ajungă
arșița sórelui până la rădăcină și astfel să
facă mai mult réu, decât bine. Pământul
săpat este bine a se amesteca cu gunoiú
putred, ca să creșcă și să rodescă mai
bine. Gunoitul se pôte face din doi în doi
ani. După ce s'a săpat, se potrivește cu
grebla, astfel încât se formeze ca fundul
unei căldări, ca apa de plóie să se pótă
stringe cât mai mult la rădăcină, ca po-
mul în timp de secetă să nu sufere în
crescerea lui din lipsă de umeđelă.

(„B. E.“)

P O V E Ţ E.

*Cleiu de lipit spárturile la
vasele de lemn.* După cum se scie,
vasele de lemn și în deosebii buțile,
butóiele, vedrele și alte lucruri, ca-
péta une-ori crepăturii și găurele.
Un cleiú fórte trainic dobândim,
dacă topim împreună într'un vas, pe
cărbuti aprinși, și anume: 6 părți
unsóre de porc (untură), 4 părți sare
și 3 1/3 părți céră, adăogând în urmă
4 părți cenușe cernută, de fag. Clei-
ul astfel preparat se aplică în stare
caldă. Prisosul se păstrează la un loc
uscăt, într'o sticlă său alt-ceva. Pen-
tru a-l puté întrebuința, ajunge să-l
încăldim mai întâiú. Crepăturile se
pot astupa și cu un amestec din 2
părți său, tot atât céră și o parte
praf de marmură. La crepăturile mai
mici se pôte aplica chiar și numai
său, care se presară cu ciment mē-
runt, său cenușă.

Iérba mare.

La întrebarea pusă în Nr. 55 al „G.
Tr.“ asupra rădăcinii de ierbă mare, Vă
comunic următoarele:

Numele ei botanic e *Inula Helenium*,
Radix Enulae, Radix Helenii său Radix
Inulae, nemșesce Alant, Alantwurzel, He-
lenkraut, Glockenwurz, Franțuzesce Année,
Aulnée, Oeil de Cheval. Plantă ce crește
prin Europa de mijloc, adecă și pe la noi
în locuri umbróșe, pe lângă garduri. Cresce
până la o înălțime de doi metri. În unele
locuri se cultivă prin grădini, pentru florile
ei galbene și pentru rădăcina, care are mai
multe întrebuințări. În farmacii se găsesce
numai rădăcina uscată, tăiată transversal,
său longitudinal. Întrebuințarea ei — deși
fórte rară — e datorită substanțelor aro-
matiche, ce ea conține. Tóte aromatischele,
începând cu terebinthina și Eucaliptul sunt
întrebuințate cu succes contra ofitei, ast-
fel și ierbă mare.

Proprietățile sale medicale sunt: to-
nice, excitante, dioretice și e recoman-
dată cu deosebire la Catharele chronice.

Se mai dá în casuri de slabiciune ge-
nerală la fetele tinere când nu au mens-
truatiua regulată. În luna Martie femeile își
spală pėrul cu oiăiú de ierbă mare, ca să
creșcă.

Rădăcina fiind fórte aromatică se
afumă cu ea prin casă.

Se administreză în praf 2—4 grame,
infusie (cáiú) 20%/o, dulceta 4—8 grame,
Tinctura 2—8 gr., vin 15—60 gr., sirop
20—60 gr., decoctiune 20%/o.

Intern se dá infusiunea, extern decocti-
țiunea. Infusiunea se face ca un ciaiú obi-
cuit, ér decoctiunea fierbânduse apa im-
preună cu rădăcina 15 minute.

Petra, farmacist.

Căsătoria la diferitele popóre.

Originea familiei începe, pe pământ,
din momentul când s'a creat între părinți
și copii o legătură durabilă, fie-care popor
având însă o idee diferită asupra ei. Ne-
groizii, cari trăesc prin pădurile insulei Bor-
neo, nu au chiar astăzi vre-o idee despre
familie, ci formând cete întocmai ca mai-
muțele, nasc copii pe sub arbori și nu sciu
de dânșii, decât numai atâta timp, cât nu
le sunt absolut indispensabili, urmând în
tot exemplul celorlalte animale. La popó-
rele tropicale copiii trăesc în mijlocul ce-
telor, fără a-și dá socotélă, cari le sunt pă-
rinții; ér femeile tribului se ocupă de toți
copiii în tocmai precum îngrijesc și de tóte
celelalte nevoi ale vieții, fără a dá vre-o
deosebită atențiune aceluia, care este al
lor. În Noua-Galie-de-Sud (Oceania) fie-care
trib coprinde două cete și unirea nu este
permisă, decât numai între membrii din
cele două cete, adecă bărbatul trebuie să
fie din o cétă, ér femeia din cealaltă și
chiar după unire fie-care își păstrează ceta
lui. Sunt alte triburi prin Australia, la cari
avem filiațiunea feminină, adecă urmașul
unui om este fiul surorii sale. În insulele
Andamane și la istmul Daricu femeile so-
cotesc ca nepoliticos a nu primi declara-
țiunile cuiva. Sontalii (trib din India) se
căsătorec o dată pe an, și atunci toți can-
didații la căsătorie trăesc împreună cu vi-
torele lor soții timp de șese zile, după care
interval fie-care päreche se duce la casa ei.
În Noua-Zelandă tinérul, care vré să se că-
sătorească, se înțelege cu părinții fetei și
apoi trebuie să se prefacă că le fură, însă
acastă prefacere dá loc la scene tragi-
comice, de-ore-ce fetele din această regiune,
fiind de regulă fórte robuste, opun o mare
resistență și lupta duréză césurî întregi,
rupându-și atât ginerile, cât și mirésa tóte
hainele, ba de multe-ori se întemplă, ca
după tótă truda, mirésa să reușescă a fugi,
și atunci comedia trebuie să se repete éráși
dela început. Locuitorii numiți Ahiți (din
insulele Filipine) își lasă ficia pe care do-
resc să o căsătorească în vre-o pădure; aci
fata așteaptă până la răsărirea sórelui și,
daca de atunci și până la apunere se gă-
sesce vr'un tinér, care să o pótă prinde,
atunci cu voie său fără, ea devine soția ti-
nérului. Nomadii din părțile centrale ale

Asiei fac din căsătorie un fel de vânătoare (nu însă de zestre ca la europeni). La Calmuc, fata pornesce în góna calului, ér tinerul o urmăresce, și decă reușese a o ajunge mai înainte de a reintra în curtea părinților ei, atunci îi devine soție, ér în cazul contrar nu. Mongolii, după-ce se învoesc asupra căsătoriei, ascund pe mirésă și apoi ginerile trebuie să o caute până-ce o găsește și atunci îi devine soție. Poporul Camciadal are obiceiul, că ginerile trebuie mai întâiu să servescă pe socru timp de câțiva ani și după-ce l'a mulțumit cu serviciul, apoi trebuie să se lupte cu fata până ce o pôte răpi, însă în această luptă tinerul suferă lovituri atât de la mirésă, cât și de la tóte prietenile ei. Locuitorii din Bengal fac din căsătorie un fel de piesă comică, de-órece fac un simulacru de luptă, ér mirii apar vopsiți cu sânge pe frunte, spre a păre că sunt răniți.

Mac-Lennan în „Primitive Marriage“ descrie în modul următor o căsătorie din provincia indiană Orissa: Campbell fiind în apropierea unui oraș a audit un mare șgomot și credând că este vre-o mare cértă, s'a dus să o vadă. Ajungând la locul gălăgiei, vędú un om cărând un mare sac, împrejurul omului erau vre-o trei-deci de tineri, cari îl apérau contra lovirurilor unei cete de femei tinere. Cerând explicație, i se spune, că omul este un ginere, er sacul cuprinde pe mirésă, pe care o duce în satul lui; tinerile femei sunt amicile miresei, cari caută să o scape, lovind cu bolovan și ciomege pe tiner. Óre nu găsim óreșcare asemănare între fapta amicilor miresei din Orissa și multe din amicele miresei europene, cari, decă nu cu bolovan și ciomege, dér cu vorbe dulci caută a lovi în logodnicul prietenei lor?

La Mandingii din Africa tinerul, după-ee se înțelege cu viitorii săi socri, trebuie să vie la casa viitoare sale și să o răpescă în fața întregii ei familii, care ride de vaităturile tinerei fete. Eschimoșii din nordul Americii au reguli și mai curioase, a- la ei mirésă trebuie să plângă și să se vaete tot drumul dela casa ei și până la intrarea casei ginerului, ér aci de odată trebuie să arate cea mai mare veselie posibilă. În Groenlanda mirele este ceva mai garantat în contra bătăilor, de-órece nu merge el însuși spre a-și răpi viitoră soție, ci trimete vre-o două seu trei femei bétrâne, pe cari însă trebuie se le plătescă bine.

În Téra-de-foc mirele își fură cu luntrea pe viitoră sa jumătate; ér în Guatemala se vede, că ginerii au o căutare mai mare, de-órece socrii sunt obligați a veni ei însuși la ginere acasă, aducând bine înțeleș și pe viitoră soție. În fine răpirea este în obicei și la multe din popórele Europei; se scie, că și la țeranii noștri se practică câte-odată acest obicei.

Din studiile făcute de sociologi s'a dovedit, că captura la căsătorie există în: Australia, Noua-Zelandă, Malaesia, Micromesia, Indochina, India, Siberia, Turkestan, Arabia, Asia apusénă, Africa, la Pieile roșii din America și la unele din popórele Europei. Pe lângă acestea se mai găsește apoi și alte o multime de obiceiuri variate, cari ne arată, că diferitele popóre au opinii cu totul deosebite asupra căsătoriei.

Vorbe înțelepte.*

Acum, în loc de arme curate, lucitoare, Eu vęd, că se preferă hulirea mánjitóre. Ori-cine stă 'n arenă de tină are parte... Eu, nedeprens cu tina, mă țin de ea de- [parte.

Alexandri.

Nici un vițiu nu e așa de îndrăsnet, ca să nu-și împodobescă fruntea cu un semn al virtuții.

Shakespeare.

Cântarea-i mângăierea celor-ce pă-timesc.

D. Petrino.

Cine vede greșelile și nu vede și pricinile lor, nu vede decât jumătate; cine

vede însă și pricinele, își schimbă mânia în compătimire.

Herder.

Cine crede, că prin profesarea unei serii de frase a înlocuit munca, decă libertatea și cultura, acela se prenumără, fără s'o scie, între parasiții societății omenesci, între aceia, cari trăiesc pe pământ spre blestemul, rușinea și demoralizarea poporului.

Eminescu.

În pretențiunea etică a popórelor deșteptate la conștiința lor națională pentru o liberă dezvoltare și pentru a fi recunoscute ca subiecte naturale ale statului, — zace esența și tot-odată profunda îndreptățire morală a ideii de naționalitate.

Alex. Mocsonyi.

Vai! Patria se pierde, căci inimii nu mai sunt!

Nicolaeanu.

O educațiune în sens cosmopolit, care ar avé tendința să facă pe tinerime să nu aparțină nici unei națiuni, ci omenirii în general, în abstract, e o utopie. Prin o asemenea educațiune, fără caracter național pronunțat, nu s'ar produce decât caractere omenesci bastarde. Nici o națiune cu conștiință de sine nu pôte dori ca să se formeze ast-fel de caractere în sinul ei.

I. Popescu-Sibiiu.

Educațiunea națională.

Esperiența e ca stéua polară, ea nu le luminează ómenilor decât séra.

La Rochefoucauld.

Când dicem Român, fantasma psihologică care trece pe dinaintea ochilor noștri, e un om al cărui semn distinctiv e adevérul.

Réu seu bun, Românul e adevérat. Inteligent fără violențe, réu — decă e réu — fără fățarnicie; bun fără slăbiciune, c'un cuvânt, mi-se pare că atât calitățile, cât și defectele Românului sunt întregi, neînchircite; el se arată cum e. N'are o cocóșă intelectuală seu fizică ce caută a o ascunde, nu are apucăturile omului slab; îi lipsește acel iz de slăbiciune, care precumpănesce în fenomenele vieții noastre publice sub forma linsă a bizantinismului și a espedientelor.

Tóte figurile acele fățarnice și rele, violene, fără inteligență, tóte acele câte ascund o duplicitate în expresie, ceva hibrid, nu încap în cadrul noțiunii „Român“.

Eminescu.

Nu ar exista o cestie socială, decă bogătașii ar fi fost pătrunși de iubirea de ómeni.

Maria von Ebner-Eschenbach.

Noul Testament este pentru noi încă o carte cu șapte peceți. În creștinism, sunt vecinice adevéruri de studiat.

Novalis.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Un copil cuminte pentru norocul părinților lui.

La Paris pe strada Des deux Enfants se plimba o femeia frumúșică cu fetița sa de șese ani. În plimbare s'a întélnit cu bárbatul ei, care a părăsit-o de câte-va luni. Bárbatul era incasator la o bancă mare și ținea în mână o cutie de aramă, în care erau 250.000 franci. Când a observat pe nevasta și copilița sa, a pus cutia pe marginea trotuarului, și-a îmbrățișat fetița și a început a vorbi cu nevasta sa. Femeia i a făcut reproșuri pentru necredință și bárbatul i-a răspuns fórte iritat. Cérta a atras o multime de ómeni lângă ei. A venit îndată și poliția, care i-au condus pe amândoi la poliție.

Acolo i-a venit în minte bárbatului că a uitat banii pe trotoar. Inspăimântat a alergat îndérét la locul unde s'a fost întélnit cu nevasta sa. Fetița ședea încă pe marginea trotuarului și păzia cutia. Când fetița vędú pe tatăl ei apropiindu-se, îl întrebă:

— Tată, tu ai pierdut asta?

Din cale afară fericit își ridică páriutele copilul și-i acoperi fața de sărutări. Cu fericire a alergat îndérét la poliție unde s'a putut încă întélni cu nevasta sa. Acolo îndată în fața celor de la poliție s'au împăcat și de atunci e sfântă pace între ei.

Cum fură Turcii.

La Smirna s'a făcut o mare defraudare. Casierul primăriei, Emin Efendi, a dispărut din timpul sêrbătorilor Curban-Bairam.

El și'a cerut concediu pe motiv de bolă. Prelungirea absentei sale a dat loc la bănueli și s'a găsit că Emin Efendi nu a fost de loc acasă, de săptămâni întregi.

S'a numit o comisiune să verifice socotelile și s'a găsit o lipsă în casă de aproape 60.000 de franci.

Se crede, că Emin Efendi a spălat putina, mergând în America.

Este primul turc, care a făcut o defraudare după sistemul european.

Până acum nici un turc, care a furat, n'a simțit nevoia plecării în America.

POSTA REDACȚIUNELI.

Un preot doresce a înființa în parochia sa o „Reuniune de femei pentru ajutorarea și împodobirea bisericeii“. Preoții, în parochiile cărora există astfel de reuniuni, suat rugați a trimite un esemplar din statute la redacția noastră, spre a se pute transmite preotului doritor de a împodobi casa Domnului.

Calendarul săptămânei.

MARTIE. (1903) are 31 zile. GERMENAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	16 Sf. m. Sav. Papa	29 Iudica. Eust.
Lun.	17 Alex.	30 Quirinus
Marți	18 S. Ciril Aep. Ier.	31 Amos
Merc.	19 Hrisan. și Darie	1 April. Hugo
Joi	20 Ssfi. uc. în munt.	2 Francisc
Viner	21 C. pâr Iacob	3 Richard
Sâm.	22 S. m. p. Vasilie	4 Amalia

AVIS.

Fac cunoscut onoratei mele clientele cumcă de aci încolo cancelaria mea advocațională se află în suburb. Fabric, strada Recașului, casa proprie Kis Zsak utca 5.

Timișóra, 23 Martie n. 1903.

Pavel Rotariu,
advocat.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

O casă de vânzare

în comuna Bran care constă din 4 odăi, bucătărie, cămară, curte spațioasă, două grajduri și grădină de legumi se vinde din mână liberă

Informațiunil se pot lua dela proprietarul

Bartalis József,
hotelier în Zérnești.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

AVIS.

Subscrisul aduce la cunoștința On. public, că pentru

Văpsitoria și spălătoria chemică din Brașovul-vechiu, Str. lungă Nr. 134 se primesc obiecte de văpsit și curățit și în oraș la casa din Tergu Inului Nr. 27.

Ori și ce Garderobă (vestminte) de bărbați și dame, din mătase, catifea, lánuri, uniforme militare, stoffe de mobilă, panglică, dantele, perdele, umbrele etc., se curăță în 12 óre așa de perfect, că devin ca nouă.

Specialități: din stoffe de Kamgarn curată cu desêvirșire glanțul, ce se ivesce. Văpsitorie de blánuri, pene de struț și mânuși glacé de pele.

La cas de necesitate, mă rog a face încercare cu stabilimentul meu.

Comande d'afară se eșcută prompt și ieftin.

Josef Schmitz,

văpsitorie și spălătoria chemică
Brașovul-vechiu strada lungă Nr. 134.

2-5,(102).

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 27 Martie 1903.

Măsura seu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	13	50
"	Grâu mijlociu . . .	13	20
"	Grâu mai slab . . .	13	10
"	Grâu amestecat . . .	9	90
"	Sécară frumúșă. . .	8	30
"	Sécară mijlociă. . .	8	—
"	Orz frumos . . .	7	60
"	Orz mijlociu. . .	7	40
"	Ovės frumos. . .	5	50
"	Ovės mijlociu . . .	5	30
"	Cucuruz . . .	9	50
"	Mălaiu (meiú) . . .	8	—
"	Mazăre. . .	16	—
"	Linte . . .	16	—
"	Fasole . . .	16	—
"	Séménță de in . . .	17	70
"	Séménță de cânepă . . .	7	60
"	Cartofi. . .	1	40
"	Măzărice. . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
"	Carne de porc . . .	—	12
"	Carne de oerbecce. . .	—	72
100 kil.	Séu de vită prospăt. . .	44	—
"	Séu de vită topit. . .	64	—

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 26 Martie n. de 28344 capete, la 25 Martie au intrat 2149 capete și au eșit 640 capete, rămânând la 26 Martie n. un număr de 29,813 capete.

Se notéză marfa unгурescă: veche grea dela 128—130 fil. tineră grea dela 139—140 fil., de mijloc dela 138—139 fil. — Sêrbescă: grea 135—137 fil., de mijloc 134—135 fil., ușóra 132—134 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

De vânzare

două clopote de biserică, în stare bună, în greutate unul de 900 klgr., altul de 600 klgr.

Oferte se primesc până în 30 Aprile a. c

Cristian, lângă Brașov.

MARTIN ZERELLES.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Pentru sezonul de primăvară

au sosit

novități de haine

pentru bărbați, copii și băeți, bune și ieftine la

B. ASCHER,

Strada Porții Nr. 11.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

INSCIINTARE!

Am onórea aduce la cunoscința On. public, că am eșit din firma

FRĂȚII NAGY

Cioplitorie de piatră și DEPOZIT DE MONUMENTE sepulcrale din Cluj, și am luat asupra mea dela aceeași firmă

Depositul din localitate,

unde lucrez și cioplesc monumente sepulcrale din material fin și durabil, scos din carielele mele precum și marmură de mobilă.

In marele meu deposit se află cu prețuri ieftine:

marmură, granit, syenit, labrador, andesyt și petri de năsip din Cluj, durabile și scutite de îngheț.

De asemenea iau în antreprisă ori-ce fel de lucru de cioplit piatră la zidiri.

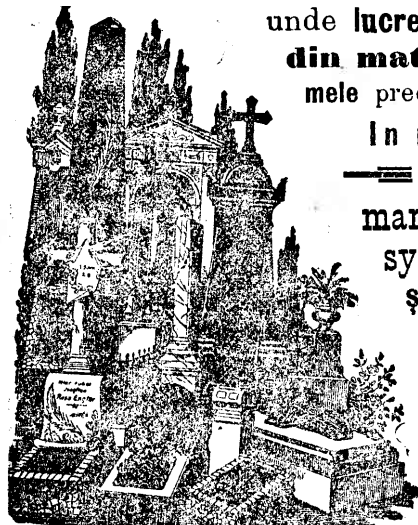
Devisuri și prețuri curente stau la dispoziție gratis.

De sprijinul On. public se roğă

IOSIF NAGY, măestru în cioplitoria de piatră.

Brașov, Calea ferată, la ramificația Tramvaului.

1-6905.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l prezenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicele din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2.60.

Se află de vânzare în toate băcăniile și magazinele de delicatose din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l prezenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a Institutului pentru analizarea victualilor și beuturilor aprobat de Institutul de resp. Ministeriu al interior. Viena IX. Str. spitalului 31.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică, per cassa se dă sconto de 8%.

FRĂȚII ȘIMAY

Brașov, Târgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de ALBITURI și PANZERII de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor executa cât se poate cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Mare asortiment de COVARE și CUVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne Perdele de dantele și lână.

Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu

său

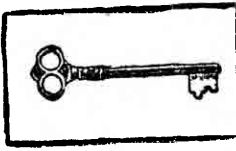
Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor

și prin urmare și

cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vătămătoare.

Se capătă pretutindenă

La cumpărare se se observe, ca pe fie care bucată de săpun se fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

47-00.(726)

In atențiunea Onor. Dame!!!

După ce mi-am mutat Magazinul meu de Confecțiuni de Dame din Strada Vămii

în Magazinul meu de haine pentru bărbați din piața Șirul Iaului 28,

tot acolo am aranjat un SALON separat pentru

CONFECȚIUNI DE DAME.

Am onórea a aduce la cunoscința Onor. Dame, că sunt in poziție a corespunde cerințelor celor mai pretențioase în această branșă.

De ore-ce pentru acest articol nu am absolut spese, nimeni nu poate concura cu mine, ce privește ieftinătatea. — Revine la o singură încercare, pentru a se convinge de cele mai de sus.

Tot-deauna asortiment mare și cel mai nou!

Tot-odată imi iau voie a recomanda și bogatul meu

DEPOSIT DE HAINE, pentru bărbați, băeți și copii, după cea mai noă modă, cu prețuri foarte ieftine.

Apelând la sprijinul Onor. public, sunt

7-50.(877).

cu totă stima

Rog a fi cu atenție la firma!! **HEINRICH SCHUL.**

Avem onórea a recomanda pentru sezonul de primăvara

DEPOSITUL NOSTRU

bogat asortat cu postavuri și haine gata,

ca fabricate din țără și streinătate:

Cele mai moderne ștofe de costumuri dela fl. 2.— metru în sus.

" " " " " pardisiuri " " 3 — " " "

" " " " " Doubl'stofe " " 3.— " " "

" " " " " Strichgarne negre " 3.50 " " "

Un costum bărbătesc lucrat după măsură dela . . 15 fl. în sus.

" pardisiu " " " " " 16 " " "

Costume gata bărbătesci " " " " " 10 " " "

Pardisiuri " " " " " 11 " " "

Doublulster " " " " " 12 " " "

Haine gata pentru băeți și copii foarte ieftine.

Comande din provincie se efectuează grabuic și ieftin.

Invitând On public a ne visita in număr cât mai mare semnăm

Cu totă stima:

Depner, Roth & Westemean,

Strada Vămii Nr. 3. (Edificiul „Sparkassa“).

2-6.(887).

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

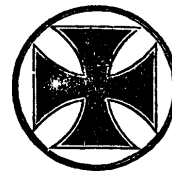
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioreză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării. că le vechi de 20 an.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuitor de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul in pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelari. mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient. care in decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimito bani. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se co-fie de cu aparatul „Volta“, de ore-c. „Ciasul-Volta“ atât in Germania cât și in Austro-Ungaris a fost oficios oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e in genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă indeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 an.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țără și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A E. colțul strada Kálmán.